

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

USTAVNA UREDITEV IMUNITETE V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kandidat:	Silvo Narobe
Številka indeksa:	04032647
Mentor:	izr. prof. dr. Rudi Kocjančič

Ljubljana, april 2009

POVZETEK

Imuniteta je pravica oziroma privilegij posameznika, da je izvzet iz uporabe pravnih predpisov. Najpogosteje z njo opredeljujemo pravno nedotakljivost oziroma neodgovornost določenih oseb za določena dejanja. Imuniteta je lahko politična ali diplomatska. Med oblikami politične imunitete je najpomembnejša parlamentarna imuniteta članov predstavniških teles, v nekoliko ožjem obsegu pa se imuniteta priznava tudi osebam, ki ne opravljajo politične funkcije temveč strokovno.

Po naši ustavni ureditvi uživajo imuniteto člani Državnega zbora oziroma poslanci, člani Državnega sveta, sodniki Ustavnega sodišča Republike Slovenije ter ostali sodniki.

Čeprav ustava tega izrecno ne predvideva, so nekateri področni zakoni predvideli imuniteto tudi za nekatere druge nosilce javnih funkcij in drugih funkcij. (Kaučič, 1999, str. 351). Mednje sodijo varuh človekov pravic, državni tožilci, notarji in odvetniki.

Ključne besede: imuniteta, poklicna imuniteta, nepoklicna imuniteta, procesna imuniteta, materialna imuniteta, absolutna imuniteta, relativna imuniteta, odgovornost, poslanci, člani državnega sveta, sodniki, ustavni sodniki, državni tožilci, notarji, odvetniki, ustava, privilegij

SUMMARY

Immunity is the right and privilege of a person to be excluded from the use of law. We define immunity as legal intangibility or liability for a certain defined act. Immunity can be political or diplomatic. Most important political immunity is parliamentary immunity of members of representative bodies. To more limited extend, immunity is provided also to persons, whose function is not political but technical one.

The Constitution of the Republic of Slovenia regulates the immunity of the members of Parliament (deputies of National Assembly, councillors of National Council), judges and the judges of the Constitutional court.

Although our constitution doesn't expressly foresee immunity for some holders of public functions and holders of other functions, some local statutes provide immunity for those. This holders are ombudsman, public prosecutors, notaries and practising lawyers.

Key words: immunity, professional immunity, non-professional immunity, procedural immunity, substantive immunity, absolute immunity, relative immunity, responsibility, members of parliament (deputies, members of National Assembly), members of State council (councillors), judges, constitutional judges, public prosecutors, notaries, practising lawyers, constitution, privilege

KAZALO

POVZETEK	II
SUMMARY	III
1 UVOD	1
1.1 IZHODIŠČE DIPLOMSKEGA DELA.....	1
1.2 NAMEN IN CILJI DIPLOMSKE NALOGE	1
1.3 METODE DE LA.....	1
1.4 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA	2
2 SPLOŠNO O IMUNITETI	3
2.1 NASTANEK IN RAZVOJ IMUNITETE.....	3
2.1.1 <i>Poslanska imuniteta</i>	3
2.1.1.1 Anglija	3
2.1.1.2 ZDA	5
2.1.1.3 Kontinentalna Evropa.....	5
2.1.1.4 Slovenija	7
2.1.2 <i>Sodniška imuniteta</i>	9
2.1.2.1 Anglija in ZDA.....	9
2.1.2.3 Kontinentalna Evropa.....	9
2.1.2.4 Slovenija	10
2.2 VRSTE IMUNITETE	10
2.2.1 <i>Materialna imuniteta</i>	11
2.2.2. <i>Formalna (procesna) imuniteta</i>	11
2.2.3 <i>Poklicna imuniteta</i>	11
2.2.4 <i>Nepoklicna imuniteta</i>	11
2.2.5 <i>Absolutna imuniteta</i>	11
2.2.6 <i>Relativna imuniteta</i>	11
2.2.7 <i>Subjektivna imuniteta</i>	11
2.2.8 <i>Objektivna imuniteta</i>	11
3 USTAVNA UREDITEV IMUNITETE V REPUBLIKI SLOVENIJI	12
3.1 IMUNITETA POSLANCEV	12
3.1.1 <i>Ustavna ureditev</i>	13
3.1.2 <i>Zakonska ureditev</i>	14
3.1.3 <i>Podzakonska (poslovniška) ureditev</i>	17
3.2 IMUNITETA ČLANOV DRŽAVNEGA SVETA.....	20
3.2.1 <i>Ustavna ureditev</i>	20
3.2.2 <i>Zakonska ureditev</i>	21
3.2.3 <i>Podzakonska (poslovniška) ureditev</i>	22
3.3 IMUNITETA SODNIKOV USTAVNEGA SODIŠČA	24
3.3.1 <i>Ustavna ureditev</i>	24
3.3.2 <i>Zakonska ureditev</i>	24
3.3.3 <i>Podzakonska ureditev</i>	25

3.4 SODNIŠKA IMUNITETA	25
3.4.1 Ustavna ureditev	26
3.4.2 Zakonska ureditev	27
3.4.3 Podzakonska ureditev	28
3.5 IMUNITETA SODNIKOV RAČUNSKEGA SODIŠČA	28
3.6 IMUNITETA VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN	29
3.6.1 Zakonska ureditev	30
3.6.2 Podzakonska ureditev	31
3.7 IMUNITETA DRŽAVNIH TOŽILCEV	31
3.7.1 Zakonska ureditev	32
3.7.2 Podzakonska ureditev	32
3.8 IMUNITETA NOTARJEV	32
3.8.1 Zakonska ureditev	33
3.9 ODVETNIŠKA IMUNITETA	34
3.9.1 Zakonska ureditev	34
4 PRIMERJALNA ANALIZA	36
5 ZAKLJUČEK	38
VIRI	40
SEZNAM TABEL	43
IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA IN NAVEDBA LEKTORJA	44

1 UVOD

1.1 IZHODIŠČE DIPLOMSKEGA DELA

Pričujoča diplomska naloga z naslovom Ustavna ureditev imunitete v Republiki Sloveniji je napisana z namenom, da celovito in sistematično predstavi ustavno ureditev imunitete v naši državi.

Njeno izhodišče je bila dispozicija za dano nalogo in vsa vprašanja, ki so se navezovala na pojem imunitete in njene ustavne ureditve v naši državi. Določena izhodišča naloge so bila vsebovana v strukturi kazala dispozicije za nalogo, ki se od dane strukture diplomske naloge, kot bomo to ugotovili v naslednjih podpoglavjih, bistveno ne razlikuje. Na podlagi tega ugotavljam, da so bila izhodišča za diplomsko nalogo dobro pripravljena, saj so omogočila tekoče delo tako pri iskanju literature kot pri pisanju naloge.

1.2 NAMEN IN CILJI DIPLOMSKE NALOGE

Osnovni namen diplomske naloge je prikaz ustavne ureditve imunitete v Republiki Sloveniji. V ta namen je bilo potrebno opredeliti osnovne pojme, zgodovinski razvoj, nastanek imunitete in podroben opis oziroma predstavitev posameznih vrst imunitet pri nas ter njihove nosilce.

Iz tega sledi, da je cilj diplomske naloge celovit in smiselno opredeljen prikaz ustavne ureditve imunitete v našem pravnem redu, kar zajema prikaz ureditve imunitete tako v ustavi kot v zakonih in podzakonskih aktih.

Med cilje naloge pa spada tudi zaokrožena in celovita primerjalna analiza vseh vrst imunitete pri nas ter prikaz razlik med njimi.

1.3 METODE DELA

Pri pisanju diplomskega dela je bilo potrebno opraviti veliko raziskovalnega dela. Analizirati in preučiti je bilo potrebno veliko število pravnih virov (Ustava Republike Slovenije, zakonski akti, ki se posredno ali neposredno nanašajo na institut imunitete, in podzakonske akti) in ostale pravne literature, ki se dotika vprašanja imunitete (strokovne knjige, strokovni članki, ipd.).

Ob tem naj omenim, da je bilo veliko literature, ki se nanaša na obravnavano temo v dani diplomski nalogi zastarele, in jo je bilo treba smiselno prilagoditi, saj se je zakonodaja s področja obravnavane teme pogosto spreminjala.

Pri metodah dela moram omeniti tudi obsežno primerjalno raziskovanje in analiziranje tako stare in aktualne zakonodaje kot tudi primerjalne analize različnih vrst imunitet med seboj.

Razen omenjenih težav s področja literature pa pri pisanju diplomske naloge drugih ni bilo.

1.4 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA

Struktura diplomske naloge se od dane dispozicije za nalogo bistveno ne razlikuje. Dodana so nekatera nova podpoglavja, ki so rezultat bolj podrobnega raziskovanja obravnavane teme.

Diplomska naloga je razdeljena na pet poglavij, ki so smiselno razdeljena naprej na številna podpoglavja.

Prvo poglavje zajema uvod ter kratko predstavitev izhodišča diplomske naloge, namen in cilj le-te, ter opis ustvarjanja naloge.

Drugo poglavje obsega splošno obrazložitev pojma imunitete, zgodovino in vrste imunitete ter obrazložitev le-teh. Na tem mestu naj omenim, da je pri razvoju in nastanku imunitete večji poudarek na razvoju imunitete članov predstavniških teles ter nosilcev sodniške funkcije. Nastanka in razvoja drugih imunitet se to poglavje ne dotika. Le-ta so, tako kot pri nas, tudi v tujini, za ostale nosilce imunitete različno urejena. V mnogih državah imuniteta ni urejena kot ustavna kategorija, zaradi česar se je tudi različno razvijala. Omenim naj tudi, da sem se pri razvoju poslanske imunitete v naši državi osredotočil predvsem na povojne ureditve v zveznih ter republiških ustavah, kar bom podrobneje pojasnil v danem podpoglavju o razvoju imunitete pri nas.

Tretje poglavje je jedro pričujoče diplomske naloge. V njem je podrobno predstavljena ustavna ureditev imunitete v našem pravnem sistemu. V tem poglavju je navedeno, kdo so osebe, ki imajo pravico do posebnega pravnega varstva, ter kakšne vrste je to posebno pravno varstvo oziroma imuniteta. Poglavje je razčlenjeno po nosilcih imunitete, podpoglavja pa so naprej smiselno razčlenjena po hierarhiji pravnih aktov, kar omogoča podroben, sistematičen in celovit prikaz ureditve imunitete v našem pravnem sistemu.

Četrto poglavje zajema primerjalno analizo. V njem so s tabelami podane medsebojne primerjave vseh nosilcev imunitete. To poglavje omogoča hiter in celovit pregled nad ureditvijo imunitete pri nas.

Peto poglavje zajema zaključek, v katerem sem podal natančno strnjeno analizo vseh pomembnejših spoznaj, dejstev in ugotovitev iz analitičnega dela diplomske naloge.

2 SPLOŠNO O IMUNITETI

Z imuniteto (lat. *immunitas* – nedotakljivost, posebna zavarovanost, tudi izvzetost iz nečesa – npr. jurisdikcije) na splošno označujemo pravico oziroma privilegij posameznika, da je izvzet iz uporabe pravnih predpisov, ki se sicer uporabljajo zoper druge osebe. Najpogosteje z njo opredeljujemo pravno nedotakljivost oziroma neodgovornost določenih oseb za nekatera dejanja. Imuniteta je lahko politična ali diplomatska. Med oblikami politične imunitete je najpomembnejša parlamentarna imuniteta članov predstavniških teles (tudi poslanska imuniteta), pogosta pa je tudi imuniteta šefa države. V nekoliko ožjem obsegu se imuniteta priznava tudi osebam, ki neposredno ne opravljajo politične, temveč strokovno funkcijo, kot npr. sodnikom, odvetnikom, sindikalnim poverjenikom ipd. Diplomatsko imuniteto uživajo po mednarodnem pravu diplomatski in konzularni predstavniki v državi, v kateri so akreditirani. V pravni teoriji se pojem imunitete uporablja tudi na drugih področjih (npr. za označitev imunitete države pred tujo jurisdikcijo). (Kaučič, 1999, str. 345)

2.1 NASTANEK IN RAZVOJ IMUNITETE

Pojem imunitete je v zgodovini prvotno označeval nedotakljivost vladarja (kralja, cesarja, itd.). Takšna nedotakljivost se je utemeljevala predvsem z višjim (npr. božjim) izvorom vladarjeve osebe oziroma položaja. V dobi fevdalizma so se izoblikovale tako imenovane imunitetne pravice, ki so imele svoj izvor že v sužnjelastniški državi. Imunitetne pravice so na splošno pomenile privilegije, na podlagi katerih so zemljiški gospodje (fevdalci) izvrševali del javne oblasti (vojaške, upravne in sodne funkcije ter določene fiskalne pravice). Do današnjega časa se je nato pojem imunitete uveljavil na različnih področjih oziroma glede različnih subjektov (npr. diplomatska imuniteta, imuniteta sodnikov), pri čemer seveda nastanek poslanske imunitete časovno sovpada z razvojem parlamentov in s krepitvijo njihove vloge v evropskih državah in Združenih državah Amerike. (Cerar, 1994, str. 57, 63)

2.1.1 Poslanska imuniteta

2.1.1.1 Anglija

Ideja instituta poslanske imunitete izvira iz zgodovine angleškega parlamentarizma, kjer se je razvila kot rezultat političnega boja med parlamentom in monarhom. V tem boju, ki je potekal več stoletij, se je prek posamičnih primerov uveljavilo načelo, da je potrebno poslancem zagotoviti svobodo govora in ostale svoboščine ter pravice, ki naj jim omogočijo svobodno izražanje oziroma zastopanje političnih stališč. V 14. stoletju, pa tudi kasneje, niso bili redki primeri, da je kralj ukazal zapreti člana splošnega predstavniškega doma angleškega parlamenta, katerega nastop ali govor mu ni ustrezal.

Za začetek priznanja svobode govora članom splošnega predstavniškega doma angleškega parlamenta, t.j. Doma komun (House of Commons), se navaja primer poslanca Haxeyja. V času vladavine Riharda II. je leta 1397 Haxey v Domu komun predložil zakonski predlog, s katerim naj bi zmanjšali neobičajno visoke stroške za vzdrževanje kraljevskega dvora. Zaradi tega predloga je kralj zahteval od parlamenta, naj omenjenega poslanca kaznuje. Sledila je obsodba, s katero je bil Haxey kot izdajalec obsojen na zaporno kazen. Istega leta je Henrik IV., ki je nasledil Riharda II., Haxeyja izpustil na svobodo. To je storil potem, ko je od njega prejel prošnjo za razveljavitev obsodbe, ki naj bi »nasprotovala pravu in običajem, ki že od prej obstoje v parlamentu«. Hkrati je tudi Dom komun na kralja naslovil peticijo, v kateri je na podoben način utemeljil svojo zahtevo, da se Haxeyja osvobodi. Kralj se je pritrdilno odzval tudi na zahtevo Doma komun.

Še značilnejši je primer parlamentarnega predstavnika Strodea iz leta 1512 v času vladavine Henrika VIII. Sodišče je Strodea obsodilo na zaporno kazen in plačilo globe, ker je predlagal sprejem zakona o rudnikih cinka v Cornwallu. Da bi Strodea osvobodil, je parlament skupaj in s soglasjem kralja sprejel zakon, s katerim je omenjeno obsodbo razveljavil ter določil, da se proglasijo za neveljavne in nične »vse obtožbe, obsodbe, globe in kazni, ki so izrečene proti Strodeu ali ki bi bile izrečene v zvezi s kakšnim zakonom ali mnenjem, ki je bilo izraženo v okviru delovanja, ki je v pristojnosti parlamenta, kar velja tako za sedanji kot bodoči parlament«.

Zadnji izrazitejši poskus kršitve svobode govora angleških poslancev se je zgodil v času vladavine kralja Karla I. (1625 – 1649), pri katerem je londonsko sodišče (King's Bench) obsodilo tri poslance (J. Elliot, D. Hollis, B. Valentine) na zaporne kazni in na plačilo visokih glob zaradi svojih govorov v Domu komun (Elliot je npr. v svojem govoru dejal, da so se ministri, sodniki in pravni svetovalci krone zarotili, da bodo pogazili pravice dežele in Doma komun). Kralj je sojenje navedenim poslancem odobril, oziroma ga je celo zaukazal, Dom komun pa je nato sprejel izjavo, s katero je obsodbo in celoten postopek sodišča ocenil kot protipraven in kot nasproten privilegijem parlamenta. Pri tem se je Dom komun skliceval na zakon iz leta 1512, ki je bil sprejet v zvezi s poslancem Strodeom. Sodišče se je na to izjavo odzvalo s stališčem, da je ta zakon t.i. privatni zakon, ki naj bi veljal samo za omenjenega poslanca, ne pa tudi za ostale člane parlamenta. Da bi tako razlago nevtralizirali (morda razveljavili??), je Dom komun novembra 1667 sprejel odločitev, s katero je proglasil zakon o primeru Richarda Strodea za splošno veljavni zakon. V tej odločitvi je parlament navedel, da zakon velja za vse člane obeh domov parlamenta, ter da temelji na starih in neizpodbojnih privilegijih parlamenta. Mesec dni kasneje je Dom komun sprejel novo odločitev (resolucijo) glede neodgovornosti poslancev, v kateri je med drugim določil: »Tako kot zakon ne more zagrešiti ne-prava, tako tega tudi ne more zagrešiti tisti, ki zakon predlaga. Člani Doma morajo biti prav tako svobodni, kot je svoboden ta dom sam. Akt parlamenta ne more biti v nasprotju z državno ureditvijo, prav tako kot to ne more biti razprava, iz katere zakon izhaja, kajti preden je zakon lahko sprejet, mora biti tudi predlagan in se mora o njem razpravljati.« Temu stališču se je pridružil tudi Dom lordov (zgornji dom parlamenta) in posledica

vsega tega je bila, da je aprila 1668 vrhovno sodišče razveljavilo sodbo King's Bench sodišča.

Na splošno je mogoče ugotoviti, da so od konca 14. stoletja dalje angleški kralji članom parlamenta v vedno večji meri dejansko priznavali imuniteto, čeprav je boj za njeno popolno uveljavitev trajal še do konca 17. stoletja. Z Listino pravic (Bill of Rights), ki jo je leta 1689 sprejel angleški parlament, je bila na ustavnopravni ravni poslancem izrecno priznana tudi svoboda govora oziroma imuniteta, kajti listina je med drugim določala, »da se svoboda govora in razpravljanja ali parlamentarnega postopka ne sme napadati ali spodbijati v nobenem sodišču ali kakem drugem kraju izven samega Parlamenta.« V tem pogledu je parlament slavil zmago nad monarhom. V Angliji je bila tako članom parlamenta priznana t.i. poklicna imuniteta (imuniteta neodgovornosti), medtem ko v tej državi še nikoli ni bila realizirana tudi t.i. nepoklicna imuniteta (imuniteta nedotakljivosti). (Cerar, 1994, str. 57, 58, 59)

2.1.1.2 ZDA

V ZDA so se pri ustavnem urejanju imunitete zgledovali pretežno po tradiciji in običajnem pravu v angleški ureditvi, pri čemer pa so imuniteto izrecno normirali na zvezni ustavni ravni. Poslancem je bila že z Aktom konfederacije z dne 9. junija 1778 v celoti zagotovljena poklicna imuniteta (imuniteta neodgovornosti), medtem ko je nepoklicna imuniteta poslancem še danes zagotovljena le v formalno zelo omejenem obsegu oziroma praktično tako, da o njej skoraj ni mogoče govoriti. Načelno je sicer nepoklicna imuniteta priznana, kajti članov kongresa ni dovoljeno pripreti med zasedanjem kongresa, vendar pa to ne velja v primerih, ko člani kongresa storijo kaznivo dejanje ali dejanje zoper javni mir ali če zagrešijo izdajo. V takšnih primerih je mogoče člana kongresa pripreti brez predhodne odobritve kongresa. K temu je treba dodati, da je interpretacija dejanj zoper javni mir (breach of peace) zelo ekstenzivna in zajema po ameriški sodni praksi praktično vse kršitve zakona in prekrške, za katere je oseba lahko kazensko preganjana. Zaradi tega se tako v teoriji kot v praksi ugotavlja, da člani kongresa odgovarjajo za vsa kazniva dejanja tako kot vsi drugi državljani, kar močno relativizira oziroma postavlja pod vprašaj sam obstoj nepoklicne imunitete članov ameriškega kongresa. (Cerar, 1995, str. 54, 55)

2.1.1.3 Kontinentalna Evropa

Poslanska imuniteta se je v kontinentalni Evropi sprva uveljavila v Franciji v času po revoluciji 1789, ko je francoska Nacionalna skupščina institucionalizirala obe vrsti imunitete, tj. poklicno in nepoklicno. Za razliko od poklicne imunitete, ki varuje poslanca pri izvrševanju njegove javne funkcije, nepoklicna imuniteta varuje poslanca tudi takrat, ko ta ne opravlja poslanske funkcije in je osmišljena kot dodatno varstvo poslancev oziroma skupščine pred izvršilno oblastjo. (Cerar, 1994, str. 59)

Do leta 1789 sistem absolutne monarhije ni dopuščal možnosti za uveljavitev poslanske imunitete. Prelomni trenutek, ki je odločilno vplival na položaj poslancev,

oziroma je sprožil tudi zahtevo po poslanski imuniteti, je pomenil sklic skupščine 5. maja 1789. Takratno pravilo je bilo, da stanovi zasedajo in odločajo ločeno, kar je predstavnikom tretjega stanu, ki so bili najštevilnejši, onemogočalo, da pri odločanju uveljavijo svojo številčno premoč nad predstavniki plemstva in duhovništva. V naslednjih petih tednih zasedanja je nato potekal boj predstavnikov tretjega stanu, ki so zahtevali, da stanovi zasedajo skupno, pri čemer so se ti predstavniki po neuspešnih razpravah 17. junija 1789 na podlagi svoje ugotovitve, da predstavljajo 96% celotnega prebivalstva, razglasili za Narodno skupščino. V naslednjih dneh se je situacija še zaostrovala, kar je privedlo do tega, da je vojska obkolila skupščino in s tem poslance, ki je niso hoteli zapustiti, in so terjali, da se njihovim zahtevam ugoti.

V takem napetem vzdušju se je pojavila tudi ideja o poslanski imuniteti. Na predlog Mirabeauja in po krajši razpravi je skupščina sprejela naslednjo resolucijo: »Narodna skupščina izjavlja, da je oseba vsakega poslanca nedotakljiva – zaupanja nevredni, izdajalci naroda in krivi za težak zločin so vse osebe, skupnost, sodišče ali odbori, ki bi si med ali po koncu sedanjega zasedanja drznili preganjati, voditi preiskavo ali dati zapreti poslanca zaradi kakršnegakoli njegovega predloga, nasveta, mišljenja ali govora v skupščini treh stanov. Narodna skupščina sprejema odločitev, da bo v takšnih primerih uvedla potrebne ukrepe, da bi našla, preganjala in kaznovala vse tiste, ki so pobudniki, preiskovalci ali izvršitelji.« Ta resolucija, ki je bila sprejeta s 493 glasovi proti 39 glasovom, je v Franciji uvedla poklicno imuniteto (imuniteto neodgovornosti) poslancev. Od takrat dalje in vse do danes je ostala ta imuniteta sestavni del francoskega ustavnega prava. (Cerar, 1995, str. 53, 54)

Iz navedenega lahko ugotovimo, da se je nastanek poklicne imunitete v Franciji precej razlikoval od nastanka tega instituta v Angliji. »V Franciji se je imuniteta pojavila kot nenadna reakcija na zaostreno predrevolucionarno situacijo, medtem ko se je v Angliji postopno razvila na podlagi uveljavljanja svobode govora (freedom of speech).« (Marko v: Cerar, 1994, str. 60)

Leto zatem, ko je Narodna skupščina razglasila neodgovornost poslancev, je bila v Franciji uvedena tudi nepoklicna imuniteta (imuniteta nedotakljivosti). Spomladi leta 1790 je sodišče v mestu Toulouse dalo zapreti poslanca Lautreca zaradi suma, da je deloval v protirevolucionarnem gibanju. Poslanec se je skliceval na imuniteto in zahteval, da ga izpustijo iz zaporu. Sodišče se je nato, čeprav tega po predpisih ni bilo dolžno storiti, obrnilo na Narodno skupščino in jo v zvezi s tem zaprosilo za mnenje. 25. junija je skupščinski odbor, ki je obravnaval zadevo, skupščino seznanil s svojim stališčem, da se Lautrec ne more sklicevati na imuniteto, kajti resolucija z dne 23. junija 1789 varuje poslanca izključno le pri opravljanju njegove poslanske funkcije. Na zasedanju skupščine pa se je Robespierre postavil v bran Lautreca in se zavzel za uveljavitev imunitete nedotakljivosti, čemur je sledila razprava in naslednjega dne tudi sprejem deklaracije, s katero je bila v Franciji priznana nepoklicna imuniteta (imuniteta nedotakljivosti). Z njo je bil poslanec zavarovan tudi v svoji dejavnosti zunaj skupščine. Določeno je bilo, da je proti poslancu mogoče zbirati dokaze in voditi preiskavo, vendar pa ga sodišče ne more obtožiti ali obsoditi brez predhodne odobritve Narodne skupščine. Aretacija poslanca je bila mogoča le

potem, ko je skupščina na podlagi vpogleda v obvestila in dokazna sredstva odločila ali je obtožba utemeljena. Aretacija brez dovoljenja skupščine je bila izjemoma dopustna, če so poslanca zalotili pri kaznivem dejanju – v takem primeru so zanj zakoni oziroma predpisi veljali enako kot za preostale državljane.

Pri nadaljnjem razvoju se je ustavno pravna ureditev nepoklicne imunitete v Franciji precej spreminjala, pri čemer se je obseg te imunitete še posebno v porevolucionarnih letih precej skrčil oziroma omejeval. Leta 1795 je ustava izčrpno opredelila nepoklicno imuniteto poslancev, prav tako pa so določbe o tej imuniteti vsebovale vse naslednje francoske ustave in akti ustavne narave.

Nemčija je uveljavila institut poslanske imunitete šele v 19. stoletju, in to predvsem pod vplivom idej iz francoske ureditve. Šlo je dejansko za popolni sprejem obeh omenjenih vrst imunitete, pri čemer pa so Nemci formulacijo tega instituta normativno povzeli iz belgijske ustave iz leta 1831. Belgiji je namreč uspelo kljub uvedbi poslanske imunitete zadržati stabilno ustavno monarhijo z relativno širokimi pristojnostmi monarha, kar je bilo za takratno Nemčijo sprejemljiva rešitev. Ob uvedbi poslanske imunitete namreč v Nemčiji niso hkrati uveljavili tudi s tem institutom povezanih idej, ki so se pred tem že uveljavile v Franciji (npr. načelo ljudske suverenosti, načelo delitve oblasti) in so se skozi stoletja razvile v Angliji (npr. ideja o svobodi državljanov, ideja o parlamentu kot varuhu te svobode in kot nosilcu najvišje oblasti v državi, nasproti kateremu ima monarh predstavniško vlogo). V tem času je v nemški pravni znanosti prevladovalo mišljenje, da je imuniteta potrebna iz povsem praktičnih razlogov, da bi zaščitila poslance pri opravljanju njihove funkcije, še posebej pred morebitnimi samovoljnimi posegi izvršilne oblasti. K temu je treba dodati, da je bilo v Nemčiji uveljavljanje poslanske imunitete postopno in da v prvem obdobju ni bila popolnoma priznana niti poklicna imuniteta. (Cerar, 1995, str. 53, 54)

2.1.1.4 Slovenija

Na območju današnje Slovenije se je institut imunitete uveljavil v 19. stoletju v takratni monarhiji na podlagi oktobrske diplome (20. oktober 1860), ki ni bila nič drugega kot deklaracija enotnosti habsburške monarhije ob sklicevanju na pragmatično sankcijo, da hoče cesar uvesti zakonodajo v sodelovanju z deželnimi zbori oziroma državnim »svetom«. S februarским patentom (26. februar 1861), ki je vseboval red in oblike za izvajanje oktobrske diplome v obdobju tako imenovane oktroirane ustavnosti (1860 – 1918), je cesar objavil »temeljni« zakon o državnem zastopstvu (reprezentanci), torej o sestavi predstavniškega telesa za vso državo. Na podlagi februarских načel sestavljeni državni zbor se je sestal 29. aprila 1861. (glej Vilfan, 1961, str. 434, 435) »Z državnim zborom, ki je deloval 1861 – 1865, je bilo torej uvedeno načelo sodelovanja zbornic pri zakonodaji in načelo dvodomnega sistema. Razen teh dveh načel je ostalo še pozneje v veljavi tudi načelo o nedotakljivosti in neodgovornosti članov državnega zbora in deželnih zborov, uvedeno z zakonom 3. oktobra 1861.« (Vilfan, 1961, str. 439)

Čas po prvi svetovni vojni lahko simbolno in deklarativno označuje začetek ustavnega razvoja Slovenije s sprejetjem vidovdanske ustave. Po zgledu ustav, ki so bile sprejete po prvi svetovni vojni (nemška idr.), je ustava vsebovala vse dotedanje klasične človekove pravice in svoboščine, po zgledu weimarske ustave pa je uvedla tudi nekatere druge pravice. (Kocjančič, 2003, str. 59, 60). Iz navedenega sklepam, da so bile v ustavi navedene tudi določbe, ki so urejale neodgovornost članov tedanje narodne skupščine. Toda zaradi vse večjih političnih in drugih pritiskov je kralj leta 1929 ustavo razveljavil, razpustil narodno skupščino ter prepovedal politične stranke. Leta 1931 je nato izdal novo ustavo, ki jo kot enostranski ustavni akt označujemo kot oktroirano. (Kocjančič, 2003, str, 60) Nadalje lahko sklepamo, da je bil razvoj ustavnosti in s tem razvoj instituta imunitete pri nas »ohromljen« vse do konca 2. svetovne vojne. Po koncu vojne je začasna ljudska skupščina¹ sprejela zakon o volitvah v ustavodajno skupščino. Ta je leta 1946 sprejela prvo zvezno ustavo (Ustava Federativne ljudske republike Jugoslavije), ki je urejala imuniteto v svojem 69. členu. Ta je določal, da poslanci ljudske skupščine FLRJ uživajo imuniteto. Nadalje določa, da se poslancem ne sme odvzeti svobode, niti se ne more zoper njih začeti kazenski postopek brez privolitve doma, h kateremu pripadajo, ali prezidija skupščine, razen v primeru izvršitve zločina, o čemur se mora takoj obvestiti prezidij ljudske skupščine FLRJ.

Prva slovenska ustava, vendar ustava Slovenije kot ene od federalnih enot, je bila sprejeta leta 1947. Splošne določbe in določbe o državni ureditvi je ustrezno priredila po zvezni ustavi, kar velja tudi za določbe o imuniteti.

Leta 1963 je zvezna skupščina sprejela novo ustavo Jugoslavije, na podlagi te ustave pa je republiška skupščina sprejela novo ustavo Slovenije. (Kocjančič, 2003, str. 63) Z vidika obravnavane tematike ti dve ustavi nista zelo pomembni, saj ne prinašata nobenih bistvenih sprememb pri ureditvi le-te.

Leta 1974 je zvezna skupščina sprejela novo ustavo Jugoslavije, na podlagi te ustave pa je republiška skupščina sprejela novo ustavo Slovenije. Zvezna ustava je predvsem bistveno spremenila ustavnopravni položaj in značaj federacije. Po ustavni preureditvi razmerij med republikami in pokrajinami na eni ter federacijo na drugi strani pa je pridobila večji pomen tudi republiška ustavna ureditev. (Kocjančič, 2003, str. 64)

V ustavi Socialistične republike Slovenije je bil institut poslanske imunitete urejen v 167. členu in je vseboval identična določila, kot jih je vsebovala ustava na zvezni ravni. Ta je določala, da delegat v skupščini uživa imuniteto in ne more biti klican na kazensko odgovornost. Nadalje določa, da delegat ne sme biti priprt ali kaznovan za mnenje, ki ga je izrazil, ali za glas, ki ga je dal v zboru. Brez dovoljenja zbora tudi ne sme biti priprt, prav tako pa se zoper njega ne sme začeti kazenski postopek brez dovoljenja zbora, če se delegat sklicuje na imuniteto. Vendar pa je delegat lahko priprt brez dovoljenja zbora, če je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katerega je predpisana kazen strogega zavora nad pet let, pri tem pa mora pristojni organ to

¹ Organ, ki se je preoblikoval iz Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ)

sporočiti predsedniku zbora. Zbor sme vzpostaviti imuniteto tudi delegatu, ki se nanjo ni skliceval, če pa zbor ni zbran, odloči o imuniteti mandatno - imunitetna komisija ustreznega zbora proti poznejši potrditvi zbora o tem ali dovoljuje odvzem prostosti oziroma nadaljevanje kazenskega postopka in o vzpostavitvi imunitete delegatu.

Leta 1991 je Slovenija postala samostojna država. Decembra istega leta je bila v Sloveniji sprejeta nova ustava, ki se pri ureditvi imunitete bistveno ne razlikuje od prejšnje in predpisuje obe obliki poslanske imunitete: materialno in procesno. (Kaučič, 1999, str. 347) Sedanja ureditev je podrobneje predstavljena v naslednjem poglavju pričujoče diplomske naloge.

2.1.2 Sodniška imuniteta

2.1.2.1 Anglija in ZDA

Tudi ideja sodniške imunitete izvira iz Anglije, kjer se je londonsko sodišče (King's Bench) v 17. in 18. stoletju močno zavzemalo, da bi zagotovilo suverenost sodišč občega prava (common-law courts) nasproti ostalim sodiščem (the Council, the Star Chamber, the Chancery, the Admiralty in cerkvena sodišča).

V tem zavzemanju za prevlado sodišč občega prava je lord Coke prepovedal vmešavanje določenih sodišč v zadeve, ki so v formalni in dejanski pristojnosti sodišč občega prava.

Pred tem so v primeru Floyd proti Barker (1607) lord Coke in njegovi kolegi iz Star Chamber-ja razglasili imuniteto pred pregonom sodnikov londonskega sodišča pri konkurenčnih sodiščih za njihove izdane akte. To je predstavljalo koncept po katerem se je razvila sodniška imuniteta. V omenjenem primeru je bil sodnik, ki je odločal, obtožen zarote pri konkurenčnem sodišču. To isto sodišče je nato izdalo sklep, ki je določal, da sodnik londonskega sodišča ne sme biti klican na odgovornost »pred nobenega sodnika, ki odloča v imenu kralja«.

Ta imuniteta je sprva varovala samo višje sodnike londonskega sodišča, vendar je kasneje zajela tudi ostale sodnike drugih sodišč.

Podobno kot v Angliji se je sodniška imuniteta razvijala tudi v ZDA, saj so ZDA privzele koncepte angleških »common-law« sodišč. (Pulliam, 1984)

2.1.2.3 Kontinentalna Evropa

V večini zahodnih evropskih držav sodniki ne uživajo imunitete, ki bi jim zagotovila izognitev kazenskemu pregonu, prav tako sodniška imuniteta v teh državah ni določena z ustavo, temveč samo z zakonskimi in drugimi akti, kar velja tudi za Anglijo ter ZDA.

Sodniško imuniteto imajo z ustavo urejeno predvsem države vzhodne in srednje Evrope, med njimi tudi Slovenija. Evropske države so različno vzpostavile tudi obseg

sodniške imunitete. V večini primerov sodniku ne sme biti odvzeta prostost in ne sme biti podvržen ukrepom, ki bi mu omejili ali odvzeli prostost brez soglasja pristojnega organa. (Kovryzhenko et.al., 2008, str. 7)

Zaradi navedenega se bom osredotočil na podrobnejšo predstavitev razvoja imunitete le za našo državo.

2.1.2.4 Slovenija

Pri razvoju sodniške imunitete pri nas se bom osredotočil predvsem na ureditev po 2. svetovni vojni. Že prva poveljna ustava je določala, da so ljudska sodišča neodvisna in da sodijo po zakonu. (Ribičič v: Kaučič et al., 1999, str. 55) Zvezna ustava SFRJ iz leta 1963 je urejala imuniteto v 138. členu, ki določa, da sodnik in sodnik porotnik ne moreta biti klicana na odgovornost za mnenje, ki sta ga dala pri opravljanju funkcije.

Ob tem je treba omeniti, da je Ustava SRS iz leta 1963 uvedla ustavno sodišče, ki odloča o skladnosti republiških zakonov z ustavo. Tudi Ustava SRS iz leta 1963 je določala, da so sodišča neodvisna ter da sodnike varuje imuniteta. (Ribičič v: Kaučič, et. al., 1999, str. 60, 61) Podobno kot v tej ustavi je bila določena imuniteta za sodnike tudi v prihodnjih ustavah bivše države.

Tako tudi Ustava SRS iz leta 1974 ureja imuniteto sodnikov v 286. členu, kjer določa, da nikogar, ki sodeluje pri sojenju, ni mogoče klicati na odgovornost za mnenje, ki ga je dal pri odločanju v sodišču, in ne pripreti brez dovoljenja pristojne skupščine družbenopolitične skupnosti, če se uvede zoper njega postopek zaradi kaznivega dejanja, ki ga je storil pri opravljanju sodniške funkcije.

V diplomski nalogi ugotavljam, da je ustavna določba o materialni imuniteti sodnikov v Ustavi RS enaka kot v ustavi iz leta 1974. Do osamosvojitve in sprejetja Ustave RS je ustava sprejela še veliko ustavnih dopolnih oziroma amandmajev, ki pa niso v ničemer spreminjali določbe o imuniteti sodnikov.

Ustava SRS iz leta 1974 pa je v 4. odstavku 425. člena določala tudi, da predsednik in sodniki ustavnega sodišča uživajo enako imuniteto kot delegati v Skupščini Socialistične republike Slovenije.

2.2 VRSTE IMUNITETE

Imuniteto je mogoče z uporabo različnih meril razvrstiti na materialno in formalno, poklicno in nepoklicno, absolutno in relativno (Kaučič, 1999, str. 346), v specifičnem kazenskoprnem smislu pa tudi na subjektivno in objektivno imuniteto. (Dolenc v: Cerar, 1994, str. 64)

2.2.1 Materialna imuniteta

Materialna imuniteta (imuniteta neodgovornosti, tudi indemnitet) izključuje kazensko odgovornost osebe, ki uživa imuniteto.

2.2.2. Formalna (procesna) imuniteta

Formalna imuniteta izključuje možnost uvedbe ali nadaljevanja že začetega kazenskega postopka zoper osebo, ki uživa imuniteto, ter odvzem prostosti brez predhodnega dovoljenja organa (npr. parlamenta). Formalna imuniteta se pogosto označuje tudi kot imuniteta nedotakljivosti.

2.2.3 Poklicna imuniteta

Poklicna imuniteta pomeni, da oseba ni kazensko odgovorna (v tem segmentu je to tudi materialna imuniteta) za dejanja, ki jih naredi pri opravljanju svoje funkcije.

2.2.4 Nepoklicna imuniteta

Nepoklicna imuniteta pomeni, da je osebi priznana imuniteta glede kaznivih dejanj, ki jih ni storila v okviru opravljanja svoje funkcije (praviloma je to tudi formalna imuniteta oziroma imuniteta nedotakljivosti).

2.2.5 Absolutna imuniteta

Absolutna imuniteta varuje osebo (npr. poslanca) tudi po izteku njenega mandata, ter tudi, če se oseba nanjo ne sklicuje.

2.2.6 Relativna imuniteta

Relativna imuniteta varuje osebo le v času trajanja njenega mandata, ter le v primeru, ko se oseba nanjo sklicuje, oziroma če mu jo vzpostavi (prizna) organ, pristojen za odločanje o vzpostavitvi imunitete.

2.2.7 Subjektivna imuniteta

Subjektivna imuniteta pomeni, da se določena oseba kot član določenega stanu ali poklica (npr. poslanec) ne sme kazensko preganjati.

2.2.8 Objektivna imuniteta

Objektivna imuniteta pomeni, da se v določenih primerih nobene osebe ne sme kazensko preganjati zaradi določenega kaznivega dejanja.

3 USTAVNA UREDITEV IMUNITETE V REPUBLIKI SLOVENIJI

Pravna doktrina praviloma ugotavlja, da je določanje imunitete ustavna (in ne zakonska) materija, seveda pa lahko zakon ali drug pravni akt podrobneje izpelje načelne ustavne določbe. Po Ustavi Republike Slovenije so nosilci imunitet poslanci Državnega zbora, člani Državnega sveta, sodniki Ustavnega sodišča ter sodniki. (Cerar, 1993, str. 17, 18)

Ob tem je treba opozoriti, da sodniška imuniteta velja tudi za sodnike računskega sodišča. Čeprav to v ustavi ni izrecno zapisano, pa logično izhaja iz izenačenega položaja računskega sodišča oziroma sodnikov (3. odstavek 150. člena ustave) in drugih sodnikov oziroma sodišč (125. člen ustave). (Cerar, 1993, str. 18) S to dikcijo se del pravne stroke strinja, del pa ji nasprotuje, kar bom pojasnil v enem izmed naslednjih podpoglavij diplome.

Čeprav ustava tega izrecno ne predvideva, so nekateri področni zakoni predvideli imuniteto tudi za nekatere druge nosilce javnih funkcij (varuha človekovih pravic, državne tožilce, notarje in odvetnike). Glede na naravo funkcije in njihov ustavni položaj je imuniteta smiselna, čeprav je potrebno ob tem omeniti, da v pravni teoriji prevladuje stališče, da mora biti zaradi pravne narave imunitete ta predvidena že v ustavi, zakon ali drug pravni akt pa jo lahko le podrobneje urejata. Ta pomislek je mogoče za našo ureditev imunitete teh oseb nekoliko omiliti, ker so zakoni zanje določili le omejeno imuniteto, ki je z izjemo varuha človekovih pravic določena izključno kot procesna in poklicna. (Kaučič, 1999, str. 351)

Posebej velja omeniti še, da Ustava Republike Slovenije ne daje imunitete predsedniku republike, predsedniku vlade ter ministrom. (Cerar, 1993, str. 18)

3.1 IMUNITETA POSLANCEV

V naši ustavni ureditvi opravlja zakonodajno funkcijo v celoti Državni zbor, ki ima edini pravico sprejemati zakone. Državni zbor šteje 90 poslancev, ki so izvoljeni neposredno na podlagi splošne in enake volilne pravice s tajnim glasovanjem. Po ustavi so poslanci predstavniki vsega ljudstva in niso vezani na nobena navodila. Za položaj poslanca je značilno, da ima podobne pravice in dolžnosti, kot jih imajo drugi nosilci javnih funkcij, po nekaterih pa se tudi razlikuje od nosilcev drugih javnih funkcij. Tako ima poslanec poslansko imuniteto, torej najširšo obliko imunitete, glede poslanske funkcije velja načelo nezdružljivosti funkcij, svojo funkcijo pa opravlja poklicno. (Grad v: Kaučič et al., 1999, str. 106, 107, 128, 129)

Poslansko imuniteto lahko na splošno opredelimo kot pravno neodgovornost in pravno nedotakljivost poslancev za določena (najpogosteje kazniva) dejanja. Njen namen je omogočiti predstavnikiškemu telesu neodvisno in nemoteno delo ter zagotovitev možnosti za svobodno delovanje njegovih članov pri opravljanju funkcije,

v katero so bili izvoljeni. Imuniteta predstavlja jamstvo pravne varnosti in samostojnosti članov predstavniškega telesa pri opravljanju njihove funkcije, zlasti pred možnimi arbitrarnimi postopki izvršilnih organov, pa tudi posameznikov, in pred neutemeljenim preganjanjem poslancev. Čeprav pomeni svojevrsten suspenz uporabe nekaterih kazenskih in drugih pravnih norm, ki so jih dolžni državni organi uporabljati enako zoper vse državljanje, in izjemo od ustavnega načela enakosti pred zakonom, imuniteta ne predstavlja osebne pravice ali privilegija posameznika (ki bi bil priznan *ad personam*), temveč je v interesu njegove funkcije in v interesu parlamenta. Imuniteta ni vzpostavljena zaradi interesov posameznika, temveč v javnem interesu, zato se opredeljuje kot institut javnega prava. (Kaučič, 2005, str. 436)

Poslanska ureditev je v Republiki Sloveniji pravno urejena na ustavni, zakonski in poslovniški ravni. Vse tri ravni so medsebojno povezane, zato je mogoče konkretna vprašanja poslanske imunitete obravnati le z vidika takšnega kompleksnega okvira. (Cerar, 1994, str. 67)

3.1.1 Ustavna ureditev

Na ustavni ravni je poslanska imuniteta opredeljena v 83. členu Ustave Republike Slovenije, ki se glasi: (Cerar, 1994, str. 67)

»Poslanec državnega zbora ni kazensko odgovoren za mnenje ali glas, ki ga je izrekel na sejah državnega zbora ali njegovih delovnih teles.

Poslanec ne sme biti priprt niti se zoper njega, če se sklicuje na imuniteto, ne sme začeti kazenski postopek brez dovoljenja državnega zbora, razen če je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katerega je predpisana kazen zapora nad pet let.

Državni zbor lahko prizna imuniteto tudi poslancu, ki se nanjo ni skliceval ali ki je bil zaloten pri kaznivem dejanju iz prejšnjega odstavka«.

Prvi odstavek citiranega člena opredeljuje poklicno imuniteto poslancev, drugi in tretji odstavek pa določata oziroma obravnavata nepoklicno poslansko imuniteto.

Poklicna imuniteta poslancev je materialna in absolutna, vendar pa je treba opozoriti, da ne zajema vsakršnega ravnanja oziroma aktivnosti poslanca, ki so del njegovega poslanskega poklica (izraz »poklicna« se zato v tem pomenu uporablja le kot ustaljen strokovni termin, ne pa v dobesednem smislu te besede – pravilneje je govoriti o materialni imuniteti). Poklicna imuniteta, kot jo ureja ustava, torej vključuje predvsem dejanja, kot so npr. govor, izjava, predlog, poročilo, glasovanje. (Cerar, 1994, str. 68) »Kazenska odgovornost za mnenje ali glas je izključena samo v primeru, če ga je poslanec izrekel na sejah državnega zbora ali njegovih delovnih teles, ne pa tudi drugje (*ratione loci*).« (Kaučič, 2005, str. 437) Pri takšnih dejanjih poslanca v okviru parlamenta ni izključena njegova disciplinska odgovornost (npr. po predpisih ali pravilih, ki urejajo delo parlamenta) pa tudi ne npr. civilnopravna

(odškodninska) odgovornost po splošnih predpisih o tej odgovornosti. Kolikor pa bi poslanec na seji državnega zbora ali njegovih delovnih teles izvršil dejanje, ki ima znake kaznivega dejanja, vendar pa ni zajeto s prvim odstavkom 83. člena ustave (npr. telesno poškodbo, uničenje premoženjske vrednosti), bi bil za takšno dejanje tudi kazensko odgovoren. (Cerar, 1994, str. 68) »Glede na časovno veljavnost (*ratione temporis*) je indemniteta absolutna, ker varuje poslanca tako v času opravljanja njegove funkcije oziroma mandata kot tudi po njenem prenehanju.« (Kaučič, 2005, str. 437)

Poudariti je treba, da poklicna imuniteta (enako kot nepoklicna) poslanca ne varuje pred politično odgovornostjo, odgovornostjo nasproti volivcem oziroma javnosti. (glej Cerar, 1994, str. 68) »Tej imuniteti se poslanec ne more odreči, saj deluje nedvisno od poslančeve volje.« (Kaučič, 2005, str. 437)

Nepoklicna (natančneje: formalna oziroma procesna) imuniteta varuje poslanca pred odvzemom prostosti in pred kazenskim postopkom za kazniva dejanja, ki so bila storjena v primerih, ki niso zajeti v prvem odstavku 83. člena ustave. Ta imuniteta je relativna, saj varuje poslanca le toliko časa, dokler traja njegov mandat, vendar pa tudi to le pod pogojem, da se je nanjo skliceval oziroma mu jo je priznal državni zbor. Nepoklicno imuniteto podrobeje urejata Zakon o poslancih in Poslovnik Državnega zbora.« (Cerar, 1994, str. 67, 68, 69)

3.1.2 Zakonska ureditev

Na zakonski ravni urejajo oziroma se nanašajo na poslansko imuniteto določbe Zakona o poslancih in Zakona o kazenskem postopku. Posredno zadevajo problematiko poslanske imunitete tudi določbe kazenskega zakonika, ki urejajo tek in pretrganje zastaranja kazenskega pregona. (po Cerarju, 1994, str. 69)

Zakon o poslancih (ZPos) ureja poslansko imuniteto v drugi točki IV. poglavja, kjer v 21. členu dobesedno povzema določbo 1. odstavka 83. člena ustave (poklicna oziroma materialna imuniteta), v 22. členu pa dobesedno povzema določbo 2. in 3. odstavka 83. člena ustave (nepoklicna oziroma formalna imuniteta), ki pa jo dopolnjuje z določbo: (Cerar, 1994, str. 69)

»O zahtevi pristojnega državnega organa za dovoljenje iz prejšnjega odstavka odloči državni zbor na predlog mandatno-imunitetne komisije najkasneje v 30 dneh od dneva vložitve zahteve.«

Iz te določbe 22. člena zakona je v povezavi z ureditvijo poslanske imunitete v Poslovniku Državnega zbora razvidno, da mora o priznanju ali odvzemu imunitete v končni instanci vedno odločiti Državni zbor, kar pomeni, da ima glede imunitete »zadnjo besedo« vedno parlament in ne poslanec ali katerikoli drug državni organ. Tridesetdnevni rok za sprejem takšne odločitve je relativno kratek in zagotavlja, da se zadeve z imuniteto v državnem zboru rešujejo ažurno. (Cerar, 1994, str. 69) Tej

imuniteti se lahko poslanec odreče oziroma se nanjo ne sklicuje, vendar mu jo lahko državni zbor naknadno prizna. (Kaučič, 2005, str. 438)

Imuniteto obravnava tudi 9. člen Zakona o poslancih, ki se glasi:

»Poslancu preneha mandat:

...

- če je s pravnomočno sodbo obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo od šest mesecev (3. alineja).

Poslancu preneha mandat z dnem, ko državni zbor ugotovi, da so nastali razlogi iz prejšnjega odstavka.

Poslancu ne preneha mandat v primeru iz tretje alineje prvega odstavka tega člena, če državni zbor sklene, da lahko opravlja poslansko funkcijo.«

V zvezi s tem velja najprej opozoriti, da je v skladu z načelom nedolžnosti (27. člen Ustave RS), ki je eno od temeljnih načel kazenskega prava, poslanec (oziroma vsakdo) nedolžen vse do takrat, ko je njegova kazenska odgovornost ugotovljena s pravnomočno sodno odločbo, zato se nepoklicna imuniteta navezuje le na poslanca, ki je (utemeljeno) osumljen oziroma obtožen storitve kaznivega dejanja. V trenutku, ko je za kaznivo dejanje pravnomočno obsojen, zanj po ustavi imuniteta ne velja več, kajti ustava ne predvideva imunitetnega varstva zoper izvršitev kazenske sankcije. V takšnem primeru torej Državni zbor poslancu po ustavi ne bi mogel več vzpostaviti imunitete. Vendar pa 9. člen Zakona o poslancih tu vzpostavlja izjemo. Ta člen med drugim najprej določa, da poslancu preneha mandat, če je s pravnomočno sodbo obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo od šest mesecev (kar je logično, saj v tem primeru poslanec ne more več učinkovito opravljati svoje funkcije). Toda v zadnjem odstavku ta člen hkrati določa, da lahko v takšnem primeru Državni zbor sklene tudi, da poslanec »lahko opravlja poslansko funkcijo« in mu tako poslanski mandat ne preneha. Ta zakonska določba tako dopolnjuje ustavo, saj, kot rečeno, 83. člen ustave ne predvideva možnosti za vzpostavitev poslanske imunitete po že izrečeni pravnomočni sodbi oziroma v času izvrševanja (zaporne) kazni. Dikcija zadnjega odstavka 9. člena Zakona o poslancih se glasi: »... če državni zbor sklene, da lahko opravlja poslansko funkcijo.« Te dikcije ni mogoče razlagati tako, da bi državni zbor lahko ugotovil, da je poslanec zmožen kljub temu, da prestaja zaporno kazen, opravljati svojo funkcijo. Določbo je zato mogoče razumeti le tako, da državni zbor s sklepom odloči, da se izvršitev oziroma izvrševanje zaporne kazni odloži do prenehanja poslančevega mandata in se s tem poslancu omogoči nadaljnje nemoteno opravljanje poslanske funkcije. Ker pa za takšno zakonsko ureditev ni izrecne ustavne podlage, se v zvezi z navedenimi določbami 9. člena zakona o poslancih zastavlja vprašanje njihove (ne)ustavnosti. (Cerar, 1994, str. 69, 70)

Zakon o kazenskem postopku vsebuje več določb, ki so povezane s poslansko imuniteto v 136., 181., 277., 352. in 357. členu, pri čemer se v okviru naloge osredotočam zgolj na nepoklicno (formalno, procesno) imuniteto.

V tem pogledu je ključnega pomena 136. člen zakona, ki se glasi:

»Če je v zakonu določeno, da je za pregon posameznih kaznivih dejanj potreben predlog oškodovanca, oziroma da je potrebno poprejšnje soglasje pristojnega državnega organa, ne more državni tožilec zahtevati preiskave in ne neposredno vložiti obtožnice oziroma obtožnega predloga, če ne predloži dokaza, da je tak predlog podan, oziroma da je dovoljenje dano.«

V zvezi s to odločbo je mogoče ugotoviti, da mora državni tožilec za začetek kazenskega pregona predložiti dokaz, da je v primeru poslanca Državnega zbora, kot obdolženca, dano poprejšnje dovoljenje za kazenski pregon, zaradi česar mora državni tožilec najprej ugotoviti ali se poslanec na imuniteto sploh sklicuje. »Če je iz zahteve državnega tožilca za preiskavo moč razbrati, da se nanaša na osebo, ki je (kot poslanec) imunitetni upravičenec, je treba takega obdolženca (osumljenca) najkasneje pri prvem zališanju opozoriti, da se sme sklicevati na imuniteto ter vpisati ustrezno izjavo v zapisnik.« (Zobec v: Cerar, 1994, str. 70) K temu je treba dodati, da mora biti, v skladu s Poslovníkom Državnega zbora, o uvedbi kazenskega postopka (ali če se poslanec sklicuje na imuniteto o zahtevi za uvedbo takšnega postopka) v vsakem primeru obveščen tudi Državni zbor (PoDZ, 204. člen), ki je dokončno pristojen za sprejem odločitve o priznanju ali nepriznanju imunitete (PoDZ, 206. in 207. člen).

Ostale omenjene določbe Zakona o kazenskem postopku pomenijo glede poslanske imunitete izvedbo določbe 136. člena zakona, in sicer na naslednje načine:

- po 181. členu zakona mora senat iz šestega odstavka 25. člena zakona s sklepom ustaviti preiskavo, če so podane kakršnekoli (druge) okoliščine, ki izključujejo kazenski pregon,
- po 277. členu mora senat, ko sklepa o ugovoru zoper obtožnico, odločiti, da se obtožba ne dopusti in da se kazenski postopek ustavi, če ugotovi, da ni dovoljenja za pregon, kadar je to po zakonu potrebno,
- po 352. členu senat s sklepom zavrže obtožnico, če ni potrebnega predloga oškodovanca ali dovoljenja pristojnega državnega organa, ali če je pristojni državni organ umaknil dovoljenje, ter če so podane druge okoliščine ki začasno preprečujejo pregon,
- po 357. členu izreče sodbo, s katero zavrne obtožbo, če so podane druge okoliščine, ki izključujejo kazenski pregon (če ni bilo potrebnega dovoljenja ali če je pristojni državni organ dovoljenje umaknil),
- po 358. členu izreče sodbo, s katero oprosti obtoženca obtožbe, če so podane okoliščine, ki izključujejo kazensko odgovornost.

Kazenski zakonik v 91. členu obravnava tek in pretrganje zastaranja kazenskega pregona. Zakon določa, da začnejo zastaralni roki teči tistega dne, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno, pri čemer zastaranje ne teče v času, ko se po zakonu pregon ne sme začeti ali nadaljevati. Med takšne ovire za kazenski pregon sodi vsekakor tudi

sklicevanje oziroma priznanje imunitete poslancu državnega zbora, kot je urejeno v ustavi oziroma zakonu. (po Cerarju, 1994, str. 70, 71)

3.1.3 Podzakonska (poslovniška) ureditev

Na podzakonski ravni ureja poslansko imuniteto v 10. točki IV. poglavja (členi 203 do 210) Poslovnik Državnega zbora ter člena 18 in 36. V zvezi s tem je potrebno opozoriti na nekoliko paradoksalno situacijo, ki zadeva pravno naravo tega akta. Poslovnik je na splošno, formalno gledano, podzakonski akt, ki naj bi urejal praviloma interne zadeve. V primeru Poslovnika Državnega zbora pa lahko na eni strani ugotovimo, da ga sprejema državni zbor, ki je predstavniški in zakonodajni organ, in da ga sprejema z dvotretinjsko večino glasov navzočih poslancev, kar je zahtevnejša večina, kot se praviloma zahteva za sprejem zakonov. Poleg tega vsebuje Poslovnik Državnega zbora tudi določbe, ki neposredno ali posredno določajo obveznosti za druge državne organe in druge subjekte (to velja v nekaterih pogledih tudi v primeru poslanske imunitete). Vse to daje poslovniški ureditvi posebno težo in pomen, zato je vprašljivo ali je Poslovnik Državnega zbora v formalnem smislu treba šteti za podzakonski akt ali pa gre tudi tu za akt »*sui generis*«, v katerem se prepletajo prvine interne ureditve in značilnosti zakona. (Cerar, 1994, str. 72)

Iz vsebin 10. točke IV. poglavja Poslovnika Državnega zbora o postopku v zvezi z imuniteto poslanca ter iz členov 18 in 36 je mogoče razbrati naslednje temeljne vidike te ureditve:

1) 18. člen Poslovnika Državnega zbora določa, da se poslancu po potrditvi mandata izda poslanska izkaznica, v kateri je poleg osebnih podatkov navedena imuniteta poslanca.

36. člen PoDZ glede imunitete poslancev Državnega zbora določa, da mandatno-volilna komisija obravnava vprašanja v zvezi z imuniteto poslancev ter obvešča zbor o primerih, ki imajo za posledico prenehanje poslančevega mandata.

2) V 203. členu Poslovnik Državnega zbora določa, da poslanec uživa imuniteto od potrditve do prenehanja mandata.

3) O situaciji, ki zadeva priznanje ali nepriznanje poslanske imunitete (odreditev pripora, začetek kazenskega postopka), mora biti Državni zbor vedno obveščen (ne glede na to ali se poslanec sklicuje na imuniteto ali ne), ki vedno tudi dokončno odloči o imuniteti, tj. ali jo poslancu prizna ali ne (PoDZ, 204. in 206. člen).

Če se poslanec sklicuje na imuniteto, mora pristojni državni organ za pripor ali začetek pregona dobiti dovoljenje Državnega zbora (PoDZ, 1. odstavek 204. člena). Takšno dovoljenje ni potrebno, če je bil poslanec zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je predpisana kazen zapora nad pet let, vendar pa mora tudi v takšnem primeru pristojni organ obvestiti Državni zbor (neposredni naslovljenec obvestila je

predsednik Državnega zbora), pri čemer mora takšno obvestilo podati tudi v primeru, ko se poslanec ni skliceval na imuniteto (PoDZ, 2. odstavek 204. člena).

Če pa se poslanec ne sklicuje na imuniteto, je lahko priprt in se sme zoper njega začeti kazenski postopek. (Kaučič, 1999, str. 349)

4) V postopku odločanja o imuniteti poslanca je izrazito poudarjena vloga mandatno-volilne komisije Državnega zbora (PoDZ, 1. odstavek 205. člena). V skladu s 206. členom poslovnika komisija na seji, zaprti za javnost, obravnava in preuči zahtevo oziroma obvestilo, in Državnemu zboru predlaga priznanje ali nepriznanje imunitete.

5) Državni zbor brez razprave odloča o tem ali poslancu prizna imuniteto ali ne, ter lahko na predlog mandatno – volilne komisije ali poslanske skupine sklene odločati na zaprti seji, pri kateri je razprava možna. O odločitvi Državnega zbora, sprejeti na zaprti razpravi, se izda uradno obvestilo za javnost. Pri odločanju o tem, ali se imuniteta poslancu prizna ali ne, Državni zbor upošteva merila iz 205. člena poslovnika (PoDZ, 207. člen).

6) Državni zbor (mandatno-volilna komisija) pri odločanju o imuniteti ne vrednoti dokazov in ne presoja ali je podan dejanski stan poslancu očitane kaznivega dejanja in ali je poslanec kazensko odgovoren. (PoDZ, 4. odstavek 205. člena) Takšna ureditev je v skladu z načelom delitve državne oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno, kajti vrednotenje dokazov in presojanje, ali je podan dejanski stan poslancu očitane kaznivega dejanja, ter ali je podana njegova kazenska odgovornost, je dokončno v pristojnosti sodne veje oblasti. (Cerar, 1994, str. 74)

7) Mandatno-volilna komisija v vsakem primeru takoj odloča o priznanju imunitete poslancu, ki je v priporu, Državni zbor pa na prvi naslednji seji odločitev mandatno-imunitetne komisije potrdi ali razveljavi in spremeni (PoDZ, 208. člen)

8) »Mandatno-volilna komisija lahko samo izjemoma in iz posebej utemeljenih razlogov državnemu zboru predlaga, da naknadno prizna imuniteto tudi poslancu, ki je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je predpisana kazen zapora nad pet let, oziroma poslancu, proti kateremu je bil začel kazenski postopek, ker se ni skliceval na imuniteto. Pri tem upošteva tudi razloge, zaradi katerih se poslanec ne sklicuje na imuniteto«. (PoDZ, 3. odstavek 205. člena) 2. odstavek 205. člena Poslovnika Državnega zbora pa določa:

»Pri obravnavanju zahteve ali obvestila mandatno-volilna komisija presodi ali je priznanje imunitete nujno potrebno za opravljanje poslanske funkcije. Praviloma se šteje, da je priznanje imunitete lahko nujno potrebno za opravljanje poslanske funkcije v primeru, ko namerava pristojni državni organ poslanca pripraviti ali ko ga je že priprl, ne pa tudi v primeru, ko namerava proti njemu začeti kazenski postopek ali ko ga je že začel.«

S to določbo je jasno izražen namen, da se zavaruje poslanca le v funkciji parlamenta, oziroma da v takem primeru prizna imuniteto poslancu le, če to zagotavlja nemoteno delo parlamenta.

9) O svoji odločitvi glede imunitete mora Državni zbor oziroma v primeru iz prejšnjega člena mandatno-volilna komisija nemudoma obvestiti pristojni organ. Če se poslancu imuniteta naknadno prizna na podlagi 3. odstavka 205. člena PoDZ, se proti njemu kazenski postopek ne sme več voditi, oziroma se priprti poslanec takoj spusti na prostost, pristojni državni organ pa mora o tem izdati ustrezno odločbo (PoDZ, 209. člen).

10) 210. člen PoDZ pa določa: »Kadar da državni zbor ali mandatno-volilna komisija dovoljenje za pripor ali za začetek kazenskega postopka, sme biti poslanec priprt, oziroma sme biti kazenski postopek zoper njega začet le za kaznivo dejanje, za katero je dovoljenje dano.« (po Cerarju, 1994, str. 72, 73, 74, 75)

3.2 IMUNITETA ČLANOV DRŽAVNEGA SVETA

Poseben položaj v organizaciji oblasti ima Državni svet, ki ga ustava uvršča takoj za Državnim zborom, torej še pred določbami o predsedniku republike. Z vidika državnih funkcij, ki jih opravljajo državni organi, Državnega sveta ni mogoče uvrstiti niti kot nosilca zakonodajne niti izvršilne in seveda tudi ne sodne funkcije. Njegove pristojnosti pa vendarle kažejo, da gre za organ, ki deluje v okviru zakonodajne funkcije, saj lahko predlaga zakone, daje veto na zakone, itd. (Grad v: Kaučič et al., 1999, str. 132)

Državni svet je po ustavi (96. člen) zastopstvo nosilcev socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov. Sestavlja ga 40 članov. Oblikuje se z volitvami, katere ureja zakon, ki ga sprejme državni zbor z dvotretinjsko večino glasov vseh poslancev. Člani Državnega sveta se za razliko od poslancev volijo za dobo petih let, kar naj bi zagotavljalo določeno kontinuiteto skupnega delovanja državnega zbora in državnega sveta, ker se mandatna doba obeh organov ne prekriva.

Pri delovanju Državnega sveta imajo svetniki podobne pravice in obveznosti kot poslanci v Državnem zboru. Tudi položaj člana Državnega sveta je delno podoben položaju poslanca, delno pa se od njega tudi precej razlikuje. Razlikuje se v tem, da poslanec opravlja svojo funkcijo profesionalno, član Državnega sveta pa ne. Njegova funkcija je častna. Tako kot poslanec tudi član Državnega sveta uživa imuniteto, ki je popolnoma enaka kot poslanska imuniteta. (Grad v Kaučič et al., 1999, str. 132, 134, 135)

Imuniteta članov Državnega sveta je enako kot pri poslancih urejena na ustavni, zakonski ter podzakonski (poslovniški) ravni.

3.2.1 Ustavna ureditev

Tako kot poslanec tudi član Državnega sveta uživa imuniteto, ki je popolnoma enaka kot poslanska imuniteta, saj 2. odstavek 100. člena Ustave RS določa:

»Člani državnega sveta uživajo enako imuniteto kakor poslanci. O imuniteti odloča državni svet.«

Obsega torej profesionalno in neprofesionalno imuniteto. Pomembna je tudi pravica državnega sveta, da sam odloči o imuniteti svojega člana, in sicer pod enakimi pogoji in na enak način, kot odloči o imuniteti poslanca državni zbor. (Grad, 2000, str. 271)

3.2.2 Zakonska ureditev

Na zakonski ravni ureja imuniteto 60. člen Zakona o državnem svetu. Smiselno se na imuniteto članov Državnega sveta nanašajo tudi določbe Zakona o kazenskem postopku ter posredno določbe Kazenskega zakonika, kot se te določbe nanašajo na imuniteto poslancev.

Zakon o državnem svetu (ZDSve-UPB1) ureja imuniteto v IV. poglavju (Pravice in dolžnosti članov državnega sveta), kjer v 1. odstavku 60. člena določa, da član državnega sveta uživa imuniteto. V 2. odstavku smiselno povzema določbo 1. odstavka 83. člena ustave (poklicna imuniteta), v 3. in 5. odstavku smiselno povzema določbi 2. in 3. odstavka 83. člena ustave (nepoklicna oziroma formalna imuniteta), ki ju dopolnjuje z določbo 4. odstavka 60. člena zakona: (Cerar, 1994, str. 69)

»O zahtevi pristojnega državnega organa za dovoljenje iz prejšnjega odstavka odloči državni svet na predlog mandatno-imunitetne komisije najkasneje v 30 dneh od dneva vložitve zahteve.«

Imuniteta državnega svetnika je torej opredeljena v Zakonu o državnem svetu, po katerem član Državnega sveta ni kazensko odgovoren za mnenje ali glas, ki ga je izrekel na sejah Državnega sveta ali njegovih delovnih teles, prav tako pa ne sme biti priprt, niti se zoper njega, če se sklicuje na imuniteto, ne sme začeti kazenski postopek brez dovoljenja državnega sveta, razen če je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je predpisana kazen zapora nad pet let. O zahtevi pristojnega državnega organa za dovoljenje državnega sveta ta odloči na predlog mandatno-imunitetne komisije. Državni svet lahko prizna imuniteto tudi članu, ki se nanjo ni skliceval ali ki je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katerega je predpisana kazen nad pet let. Podrobneje je postopek v zvezi z uveljavljanjem imunitete opredeljen v Poslovniku Državnega sveta, ki določa tudi, da državni svetnik uživa imuniteto od potrditve do prenehanja svojega mandata. (Grad, 2000, str. 271)

Imuniteto obravnava tudi 63. člen Zakona o državnem svetu, ki se glasi:

»Članu državnega sveta preneha mandat:

...

- če je s pravomočno sodbo obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo od šest mesecev (3. alineja)

...

Članu državnega sveta preneha mandat z dnem, ko le-ta ugotovi, da so nastali razlogi iz prejšnjega odstavka.

Članu državnega sveta ne preneha mandat v primeru iz tretje alineje prvega odstavka tega člena, če državni svet sklene, da lahko opravlja funkcijo.«

V takšnem primeru enako kot Državni zbor pri vzpostavitvi poslanske imunitete tudi Državni svet po ustavi ne bi mogel več vzpostaviti imunitete, kajti v trenutku, ko je

državni svetnik za kaznivo dejanje pravnomočno obsojen, zanj po ustavi imuniteta ne velja več, kajti ustava ne predvideva imunitetnega varstva zoper izvršitev kazenske sankcije. Vendar pa tako kot 9. člen Zakona o poslancih tudi 63. člen Zakona o državnem svetu vzpostavlja izjemo, saj 3. odstavek 63. člena določa kot navedeno, da v takem primeru (pravnomočna obsodba) Državni svet sklene tudi, da član Državnega sveta »lahko opravlja funkcijo« in mu tako mandat ne preneha. To je mogoče razumeti le tako, da državni svet s sklepom odloči, da se izvršitev oziroma izvrševanje zaporne kazni odloži do prenehanja mandata državnega svetnika in se s tem omogoči nadaljnje nemoteno opravljanje funkcije člana Državnega sveta. 63. člen določa, da članu Državnega sveta preneha mandat, če je s pravnomočno sodbo obsojen na nepogojno kazen, daljšo od šest mesecev. Toda v zadnjem odstavku ta člen hkrati določa, da lahko v takšnem primeru Državni svet sklene tudi, da član državnega sveta »lahko opravlja funkcijo« in mu tako mandat ne preneha. (Cerar, 1994, str. 69, 70)

3.2.3 Podzakonska (poslovniška) ureditev

Na podzakonski ravni ureja imuniteto člana Državnega sveta v 4. točki 5. poglavja (členi 85 do 92) Poslovnik Državnega sveta (PoDS-1).

Iz vsebin 4. točke 5. poglavja Poslovnika Državnega sveta o postopku v zvezi z imuniteto državnega svetnika je mogoče razbrati naslednje temeljne vidike ureditve, ki se bistveno ne razlikujejo od ureditve poslanske imunitete v Poslovniku Državnega zbora:

1) V 85. členu Poslovnika Državnega sveta določa, da ima državni svetnik imuniteto od potrditve do prenehanja mandata.

2) V situaciji, ki zadeva priznanje ali nepriznanje imunitete državnega svetnika (odreditev pripora, začetek kazenskega postopka), mora biti Državni svet vedno obveščen (ne glede na to ali se državni svetnik sklicuje na imuniteto ali ne). Prav tako Državni svet vedno tudi dokončno odloči o imuniteti, t.j. ali jo prizna ali ne. (PoDS-1, 86. in 88. člen)

Če se državni svetnik sklicuje na imuniteto, mora pristojni državni organ za pripor ali začetek pregona dobiti dovoljenje Državnega sveta (PoDS-1, 1. odstavek 86. člena). Takšno dovoljenje ni potrebno, če je bil državni svetnik zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je predpisana kazen zavora nad pet let, vendar mora tudi v takšnem primeru pristojni organ obvestiti Državni svet (neposredni naslovljenec obvestila je predsednik Državnega sveta), pri čemer mora takšno obvestilo podati tudi tedaj, ko se državni svetnik ni skliceval na imuniteto. (PoDS-1, 2. odstavek 86. člena)

4) V postopku odločanja o imuniteti državnega svetnika je poudarjena vloga mandatno-imunitetne komisije Državnega sveta (PoDS-1, 1. odstavek 87. člena) V skladu z 88. členom poslovnika komisija na seji, zaprti za javnost, obravnava ter

preuči zahtevo oziroma obvestilo in predlaga državnemu svetu priznanje oziroma nepriznanje imunitete.

5) Državni svet brez razprave in obrazložitve glasu odloča o tem ali državnemu svetniku prizna imuniteto ali ne, ter lahko na predlog mandatno-imunitetne komisije ali interesne skupine sklene odločati na zaprti seji, pri kateri je razprava možna. Pri odločanju o priznanju ali nepriznanju imunitete Državni svet upošteva enaka merila, kot jih poslovnik določa za mandatno-imunitetno komisijo. (PoDS-1, 89. člen)

6) Državni svet (mandatno-imunitetna komisija) pri odločanju ne vrednoti dokazov in ne presoja ali je podan dejanski stan državnemu svetniku očitane kaznivega dejanja in ali je svetnik kazensko odgovoren. (PoDS-1, 4. odstavek 87. člena)

7) »Mandatno-imunitetna komisija lahko samo izjemoma in iz posebej utemeljenih razlogov državnemu svetu predlaga, da naknadno prizna imuniteto tudi državnemu svetniku, ki je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je predpisana kazen zapora nad pet let, oziroma državnemu svetniku, proti kateremu je bil začel kazenski postopek, ker se ni skliceval na imuniteto. Pri tem upošteva tudi razloge, zaradi katerih se državni svetnik ne sklicuje na imuniteto.« (PoDS-1, 3. odstavek 87. člena)

2. odstavek 87. člena Poslovnika Državnega sveta pa določa:

»Pri obravnavanju zahteve ali obvestila mandatno-imunitetna komisija presodi ali je priznanje imunitete nujno potrebno za opravljanje funkcije državnega svetnika. Praviloma se šteje, da je priznanje imunitete lahko nujno potrebno za opravljanje funkcije državnega svetnika v primeru, ko namerava pristojni državni organ državnega svetnika pripraviti ali ko ga je že pripravil, ne pa tudi v primeru, ko namerava proti njemu začeti kazenski postopek ali ko ga je že začel.«

S to določbo je tako kot pri ureditvi poslanske imunitete jasno izražen namen, da se zavaruje državnega svetnika le v funkciji Državnega sveta.

8) Mandatno-imunitetna komisija v vsakem primeru takoj odloča o priznanju imunitete državnemu svetniku, ki je v priporu, Državni svet pa na prvi naslednji seji odločitev mandatno-imunitetne komisije potrdi ali razveljavi in spremeni. (PoDS-1, 90. člen)

9) O svoji odločitvi glede imunitete mora Državni svet oziroma v primeru iz prejšnjega člena mandatno-imunitetna komisija nemudoma obvestiti pristojni državni organ. (PoDS-1, 91. člen)

10) 92. člen Poslovnika Državnega sveta pa določa: »Kadar da državni svet ali mandatno-imunitetna komisija dovoljenje za pripor ali za začetek kazenskega postopka, sme biti državni svetnik priprt oziroma sme biti kazenski postopek zoper njega začel le za kaznivo dejanje, za katero je bilo dovoljenje dano.« (Cerar, 1994, str. 72, 73, 74, 75)

3.3 IMUNITETA SODNIKOV USTAVNEGA SODIŠČA

Zakon o ustavnem sodišču definira Ustavno sodišče kot najvišji organ za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ustavno sodišče je v razmerju do drugih državnih organov samostojen in neodvisen organ. Svojo organizacijo in delo ureja s poslovnikom in drugimi splošnimi akti.

Ustavno sodišče sestavlja devet sodnikov, ki jih na predlog predsednika republike izvoli Državni zbor za dobo devetih let. Predsednika ustavnega sodišča izvolijo sodniki med seboj za dobo treh let. Sodniki ustavnega sodišča uživajo enako imuniteto kot poslanci Državnega zbora in o njej odloča Državni zbor. (Kristan v: Kaučič et al., 1999, str. 210, 211)

Imuniteta sodnikov ustavnega sodišča je, tako kot poslanska imuniteta, urejena na ustavni, zakonski in podzakonski ravni.

3.3.1 Ustavna ureditev

Ustava Republike Slovenije v 167. členu določa:

»Sodniki ustavnega sodišča uživajo enako imuniteto kakor poslanci državnega zbora. O imuniteti odloča državni zbor.«

Imuniteta ustavnega sodnika pomeni, da ga nihče ne more poklicati na odgovornost za izraženo mnenje in glasovanje na ustavnem sodišču (poklicna imuniteta), oziroma ga ni mogoče pripreti ali kazensko preganjati brez dovoljenja Državnega zbora (po predhodnem mnenju ustavnega sodišča), če se sklicuje na imuniteto (odvisno od teže kaznivega dejanja) – nepoklicna imuniteta. Lahko pa se mu imuniteta prizna, čeprav se nanjo ni skliceval, ali v primeru, da je bil zaloten pri težjem kaznivem dejanju. (Mavčič, 2000, str. 123)

3.3.2 Zakonska ureditev

Zakon o Ustavnem sodišču v 18. členu povzema ustavno določbo 167. člena ustave, po kateri sodniki ustavnega sodišča uživajo enako imuniteto kot poslanci Državnega zbora, v drugem odstavku pa ureja postopek glede procesne imunitete ustavnega sodnika. Ta predpisuje, da o zahtevi pristojnega organa za začetek kazenskega postopka zoper sodnika ustavnega sodišča odloči Državni zbor najpozneje v tridesetih dneh od dneva vložitve zahteve, vendar po predhodnem mnenju ustavnega sodišča. Predhodno mnenje mora ustavno sodišče dati v osmih dneh od dneva, ko je seznanjeno z zahtevo pristojnega organa za začetek kazenskega postopka. (Kaučič, 2005, str. 1024)

Na imuniteto sodnikov ustavnega sodišča se smiselno nanašajo tudi določbe Zakona o kazenskem postopku, ter posredno določbe Kazenskega zakonika.

3.3.3 Podzakonska ureditev

Na podzakonski ravni ureja imuniteto ustavnih sodnikov Poslovnik Državnega zbora, ki v 211. členu določa, da se njegove določbe v zvezi z imuniteto poslancev smiselno uporabljajo tudi za postopek v zvezi z imuniteto sodnikov ustavnega sodišča. (Kaučič, 2005, str. 1024)

V Poslovniku Ustavnega sodišča, ki podrobneje ureja pravila postopka v zadevah iz svoje pristojnosti, svojo organizacijo, poslovanje in druga vprašanja, pomembna za svoje delo, v 9. členu določa, da imajo ustavni sodniki izkaznico s fotografijo in podatki o identiteti, s katero uveljavljajo imunitetno pravico, ter druge dokumente, na podlagi katerih jim nudijo pooblaščené uradne osebe pomoč.

Za izdajanje izkaznic in za evidenco skrbi generalni sekretar.

3.4 SODNIŠKA IMUNITETA

Položaj sodstva v organizaciji državne oblasti izhaja iz temeljnega načela državne ureditve, po katerem se oblast deli na zakonodajno, izvršilno in sodno. (3. člen ustave) V skladu s tem načelom se različne oblasti med seboj nadzorujejo, omejujejo, pa tudi medsebojno sodelujejo. Sodstvo je pri svojem delovanju vezano na zakone, ki jih izdaja Državni zbor kot nosilec zakonodajne oblasti, vendar pa je sodstvu prepuščen širok prostor pri uporabi zakona v odločanju o konkretnih primerih.

Ustava sodstva ne ureja podrobneje, temveč določa samo temeljno zasnovo sodstva in nekatere najpomembnejše garancije položaja sodnikov, druga vprašanja pa prepušča zakonski ureditvi. Ustava določa, da ureditev in pristojnosti sodišč določi zakon, kljub temu pa ustava vsebuje tudi nekatera najpomembnejša temeljna načela za delovanje sodstva. (Grad v: Kaučič et al., 1999, str. 182)

Izmed členov iz podpoglavja ustave, ki ureja sodstvo, pa je brez dvoma nosilec 125. člen o neodvisnosti sodnikov. Ta določa, da so sodniki pri opravljanju sodniške funkcije neodvisni in da so vezani na ustavo in zakon (načelo neodvisnosti in načelo zakonitosti). (Ude, 1993, str. 712)

Načelo neodvisnosti je temeljno načelo za delovanje sodstva. Sodnik lahko nepristransko odloča samo, če je pri svojem delu popolnoma neodvisen od drugih državnih organov pa tudi od samih strank. Zato se noben državni organ ne sme vmešavati v sojenje in dajati sodniku nobenih navodil. Neodvisnost sodstva je nujno potreben pogoj tudi za uveljavljanje načela pravne države. Načelo neodvisnosti se povezuje z nekaterimi drugimi načeli kot so zlasti trajnost sodniške funkcije, nepremakljivost sodnikov, sodniška imuniteta in nezdržljivost funkcij. (Grad v: Kaučič et al., 1999, str, 181)

Sodniška imuniteta, ki je eden izmed temeljnih institutov neodvisnosti sodstva oziroma neodvisnosti sodnikov, je v Sloveniji urejena na vseh treh ravneh: ustavni, zakonski in podzakonski.

3.4.1 Ustavna ureditev

Na ustavni ravni je imuniteta sodnikov opredeljena v 134. členu Ustave RS, ki določa:

»Nikogar, ki sodeluje pri sojenju, ni mogoče klicati na odgovornost za mnenje, ki ga je dal pri odločanju v sodišču.

Sodnik ne sme biti priprt, niti ne sme biti brez dovoljenja državnega zbora zoper njega začel kazenski postopek, če je osumljen kaznivega dejanja pri opravljanju sodiške funkcije.«

S tem členom je določena imuniteta sodnikov kot ena izmed prvin neodvisnosti sodnikov, ki izhaja iz 125. člena. Imuniteta sodnikov predstavlja prepoved, da niti sodnika niti sodnika porotnika ni možno klicati na odgovornost za mnenje, ki ga je dal pri odločanju na sodišču, kar je določeno v 1. odstavku tega člena in predstavlja tako imenovano materialno imuniteto. (Deisinger v: Šturm, 2003, str. 928)

S tem v zvezi pa je treba opozoriti, da je materialna imuniteta sodnika nepopolna, ker ga varuje samo pred klicanjem na odgovornost za mnenje, ki ga je dal pri odločanju. Ostaja pa kazniva, če je z odločanjem storil kaznivo dejanje. (Bele, 1992, str. 214)

V 2. odstavku je vsebovana druga prepoved, da namreč sodnik ne sme biti priprt, prav tako pa zoper njega ne sme biti začel kazenski postopek, če v obeh primerih ni bilo dovoljenja državnega organa. Takšno dovoljenje je potrebno, če je sodnik osumljen kaznivega dejanja pri opravljanju sodniške funkcije. Tovrstna prepoved predstavlja tako imenovano procesno imuniteto. (Deisinger v: Šturm, 2003, str. 928)

Ustavno sodišče je v Odločbi Ustavnega sodišča, U-I-319/97 z dne 2.4.1998 ugotovilo, da je s to določbo, podobno kot za poslance, predpisana imuniteta, katere namen ni v tem, da bi varovala sodnika kot posameznika, ampak je njen namen enak kot pri poslanski imuniteti – to je preprečiti morebitno oviranje dela sodstva v razmerju do državnih organov drugih vej oblasti.

Tako v prvem kot v drugem odstavku 134. člena ustave je opredeljena poklicna imuniteta, pri čemer je ta v prvem odstavku materialna in absolutna, v drugem odstavku pa je formalna (procesna) in relativna. (Cerar, 1993, str. 18)

Za razliko od imunitete članov Državnega sveta in sodnikov ustavnega sodišča, ki je izenačena z imuniteto poslancev, sodnikom ni priznana nepoklicna imuniteta. Takšna ureditev izhaja predvsem iz razlike med položajem sodnikov in položajem navedenih treh skupin subjektov. Medtem ko je poklicna imuniteta za sodnike prav tako

odločilnega pomena kot za člane ostalih treh državnih organov, pa je zoper sodnika, ki stori kaznivo dejanje izven okvira opravljanja svoje (sodniške) funkcije, mogoče dopustiti kazenski pregon oziroma ugotavljanje kazenske odgovornosti, kajti njegova morebitna »zadržanost« praviloma ne vpliva bistveno na delo sodišča. V tem pogledu je situacija bistveno drugačna v ostalih treh navedenih državnih organih, kjer ima lahko odsotnost določenega člana težje (negativne) politične in pravne posledice, zaradi česar je v teh primerih nepoklicna imuniteta nujni sestavni del ustavne ureditve. (Cerar, 1993, str. 18)

3.4.2 Zakonska ureditev

Na zakonski ravni je sodniška imuniteta (procesna imuniteta) glede kazenskega postopka zoper sodnika urejena v Zakonu o sodniški službi (ZSS-UPB4), smiselno pa se na sodniško imuniteto nanašajo tudi določbe Zakona o kazenskem postopku, posredno pa tudi določbe Kazenskega zakonika, kar je podrobneje navedeno v poglavju o poslanski imuniteti te diplome.

Kadar je za začetek kazenskega postopka zoper sodnika potrebno dovoljenje Državnega zbora, kot je to določeno v 2. odstavku 134. člena ustave, mora organ, ki je pristojen zahtevati dovoljenje, na podlagi 1. odstavka 99. člena Zakona o sodniški službi o vložitvi zahteve za dovoljenje o tem obvestiti sodni svet ter ministrstvo, pristojno za pravosodje.

V primeru, ko je za odreditev pripora zoper sodnika potrebno dovoljenje Državnega zbora, mora preiskovalni sodnik na podlagi 2. odstavka 99. člena ZSS pred odreditvijo pripora zaprositi Državni zbor za dovoljenje. Državni zbor odloči o dovoljenju po pridobitvi mnenja sodnega sveta. Prav tako mora sodišče v skladu s 1. odstavkom 100. člena ZSS, ko odredi pripor zoper sodnika, o tem nemudoma obvestiti predsednika sodišča, v katerem opravlja sodnik sodniško službo, sodni svet ter Ministrstvo za pravosodje.

Po razlagi odločbe Ustavnega sodišča U-I-319/97 je Sodni svet tisti ustavno določen organ, ki ima posebno vlogo pri kadrovanju sodnikov (130. člen ustave), minister za pravosodje pa tisti član vlade, ki je v okviru svojih pristojnosti odgovoren Državnemu zboru za stanje v sodstvu (110. člen ustave). Zato je zakonska zahteva, da morata biti tako sodni svet kot ministrstvo obveščena o tem, da je zoper sodnika zahtevano dovoljenje za začetek kazenskega postopka, ustreza.

Kot začetek kazenskega postopka je potrebno šteti vložitev obtožnega predloga ali obtožnice oziroma sklep o uvedbi preiskave, torej morata imeti državno tožilstvo ali sodišče pred temi akti že dovoljenje Državnega zbora. V 2. odstavku 134. člena je začetek kazenskega postopka povezan s sumom, da je sodnik storil kaznivo dejanje pri opravljanju sodniške funkcije. V praksi bi tako prišli v poštev kazniva dejanja jemanja podkupnine, zloraba položaja ali pravic uradne osebe, ponareditev uradne listine in podobna kazniva dejanja.

Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja z zlorabo sodniške funkcije, mora predsednik Vrhovnega sodišča sodniku izreči začasno odstranitev iz sodniške službe, torej t.i. suspenz glede na določbo 1. odstavka 95. člena Zakona o sodniški službi. V 2. odstavku istega člena zakona pa je fakultativna možnost za izrek suspenza s strani predsednika vrhovnega sodišča, če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, in za katero je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti. V obeh primerih o suspenzu predsednika vrhovnega sodišča odloči sodni svet. Zoper obrazloženo odločitev o suspenzu se sodnik lahko pritoži v 15 dneh na sodni svet, predsednik vrhovnega sodišča pa na Državni zbor, pri čemer pritožba ne zadrži izvršitve odločbe (96. člen ZSS). Suspenz traja do dokončne odločitve pristojnega organa o razrešitvi sodnika (1. odstavek 97. člena). (Deisinger v: Šturm, 2003, str. 928, 929)

3.4.3 Podzakonska ureditev

Na podzakonski ravni ureja sodniško imuniteto Poslovnik Državnega zbora, ki v 212. členu poslovnika določa:

»Državni zbor odloči o tem ali dovoli, da se sodnik, ki je osumljen kaznivega dejanja pri opravljanju sodniške funkcije, pripre ali da se zoper njega začne kazenski postopek, na zahtevo pristojnega organa. O dovoljenju, da se sodnik pripre, odloči državni zbor potem, ko pridobi mnenje sodnega sveta.«

Ob primerjavi ZSS in poslovnika ugotovimo, da navedeni člen podrobneje razdeljuje 2. odstavek 99. člena Zakona o sodniški službi.

Nadalje pa 214. člen Poslovnika Državnega zbora določa, da se določbe poslovnika o postopku v zvezi z imuniteto poslancev smiselno uporabljajo tudi za sodnike.

3.5 IMUNITETA SODNIKOV RAČUNSKEGA SODIŠČA

Za kontrolo državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe je Ustava Republike Slovenije uvedla poseben organ, ki ga doslej pri nas nismo poznali. Kot najvišji organ nadzora opravlja to funkcijo Računsko sodišče, katerega ureditev in pristojnosti ureja Zakon o računskem sodišču.

Računsko sodišče ima devet članov, ki jih na predlog predsednika republike imenuje državni zbor s tajnim glasovanjem in z večino glasov vseh poslancev. (Kaučič, 1999, str. 367)

»Računsko sodišče je v razmerju do drugih državnih organov samostojen in neodvisen državni organ, tako da aktov, s katerimi računsko sodišče izvršuje svojo revizijsko pristojnost, ni dopustno spodbijati pred sodišči niti pred drugimi državnimi organi.« (ZracS-1, 1. člen)

Kot sem že omenil, dr. Cerar zagovarja dikcijo, da sodniška imuniteta velja tudi za sodnike računskega sodišča. To pojasnjuje s tem, da čeprav to v ustavi ni izrecno zapisano, logično izhaja iz izenačenega položaja računskega sodišča in drugih sodnikov oziroma sodišč. Pri tej dikciji zagovarja enako urejenost določb dveh členov Ustave RS, 3. odstavek 150. člena, ki pravi:

»Računsko sodišče je pri svojem delu neodvisno in vezano na ustavo in zakon.«

in 125. člena Ustave RS, ki ureja neodvisnost sodnikov in določa:

»Sodniki so pri opravljanju sodniške funkcije neodvisni. Vezani so na ustavo in zakon.«

S tem se strinja tudi Tomo Grgič, ki pravi, da naj velja sodniška imuniteta tudi za člane računskega sodišča, vendar pa meni, da bi to moralo biti izrecno zapisano v Zakonu o računskem sodišču, saj pri imuniteti ni dopustna analogija. (Grgič, 1993, str. 6)

Tej tezi pa nasprotuje dr. Bele, ki meni da računsko sodišče ne sodi v sestavo sodstva, ki ga ustava omenja v poglavju o javnih financah. Dr. Bele pravi, da že sama pristojnost tega sodišča, da je najvišji organ kontrole državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe kaže, da gre za organ, od katerega se sicer pričakuje podobna samostojnost in nepristranost kot pri sodiščih, vendar pa zaradi tega še ni vključeno v sodno oblast, kajti vodenje javnih financ je sestavina izvršilne oblasti, kontrolna funkcija pa je tudi po svoji naravi izvršilna funkcija. (Bele, 1992, str. 210)

Tudi sam menim, da računsko sodišče oziroma njeni člani ne morejo uživati sodniške imunitete, saj sodišče oziroma njeni člani niso nosilci sodniške funkcije.

3.6 IMUNITETA VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN

Ustava Republike Slovenije v 159. členu predpisuje oblikovanje Varuha človekovih pravic in temeljnih svoboščin kot nove institucije za neformalno varstvo človekovih pravic in svoboščin. Po ustavi je njegova funkcija varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil. Na podlagi te odločbe je bil sprejet Zakon o varuhu človekovih pravic, ki je ustanovil varuha in določil njegove pristojnosti in pooblastila. (Kaučič, 1999, str. 336)

Ustava opredeljuje varuha človekovih pravic in temeljnih svoboščin kot ustavno kategorijo in mu s tem zagotavlja ustrezen položaj. Pri tem neposredno ne določa njegovega mesta v strukturi države, iz česar izhaja, da je varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin neodvisen in samostojen organ, ki ni vezan niti na zakonodajno niti na izvršilno oblast. (Trpin, 1992, str. 117)

Širina nadzora varuha je pri nas velika, saj nadzira vsa razmerja med državnimi organi, organi lokalne samouprave in nosilci javnih pooblastil na eni strani ter državljanji na drugi strani, ki se nanašajo na varstvo in uveljavljanje pravic v razmerju do teh organov.

Skladno z Zakonom o varuhu človekovih pravic, varuha oziroma varuhinjo človekovih pravic izvoli državni zbor na predlog predsednika države. Za izvolitev je potrebna dvotretjinska večina vseh poslancev. Ta večina naj bi zagotavljala na eni strani čim širšo podporo parlamenta, na drugi pa krepila njegov neodvisni položaj.

Po zakonu ima varuh človekovih pravic najmanj dva in največ štiri namestnike. Število namestnikov določi varuh s svojim aktom. Namestnika imenuje na predlog varuha državni zbor.

Naloge varuha človekovih pravic so take narave, da mora biti pri svojem delu neodvisen in samostojen. Za zagotavljanje takega položaja varuha je zakon predvidel kar nekaj mehanizmov. Med najpomembnejše, razen načina izvolitve, štejejo tudi njegova razmerja do drugih državnih organov, mandatna doba (6 let), način njegove razrešitve, inkompatibilnost funkcije in imuniteta. (Kaučič, 1999, str. 337, 338)

Čeprav ustava izrecno ne predvideva imunitete za funkcijo varuha človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pa je le ta za varuha urejena v Zakonu o varuhu človekovih pravic, smiselno pa se na imuniteto varuha človekovih pravic nanašajo tudi določbe Zakona o kazenskem postopku, ter posredno tudi določbe Kazenskega zakonika, kar je podrobneje opredeljeno v poglavju o poslanski imuniteti.

3.6.1 Zakonska ureditev

V Zakonu o varuhu človekovih pravic je imuniteta urejena v 20. členu, ki določa:

»Varuh ne more biti klican na odgovornost za mnenje ali predlog, ki ga je izrekel v okviru opravljanja funkcije.

Varuh ne sme biti priprt v kazenskem postopku, ki je uveden proti njemu v zvezi z opravljanjem njegove funkcije, brez dovoljenja državnega zbora.«

Iz navedenega izhaja, da varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin uživa zgolj poklicno imuniteto, pri čemer je ta v prvem odstavku materialna in absolutna, v drugem odstavku pa je procesna in relativna. Za razliko od sodnikov pa procesna imuniteta varuha človekovih pravic velja le za pripor, ne pa tudi za kazenski postopek. (Kaučič, 1999, str. 351, 352)

Navedeni določbi Zakona o varuhu človekovih o imuniteti pa veljata tudi za namestnika varuha človekovih pravic, kar določa 22. člen. zakona.

3.6.2 Podzakonska ureditev

Podrobneje procesno imuniteto varuha ureja 213. člen Poslovnika Državnega zbora, ki pravi:

»Na zahtevo pristojnega organa državni zbor odloči o tem ali dovoli, da se varuh človekovih pravic ali njegov namestnik, ki je osumljen kaznivega dejanja pri opravljanju funkcije, pripre.«

V skladu z 214. členom Poslovnika Državnega zbora pa se določbe poslovnika o postopku v zvezi z imuniteto poslancev smiselno uporabljajo za varuha človekovih pravic ali njegovega namestnika.

3.7 IMUNITETA DRŽAVNIH TOŽILCEV

Državno tožilstvo je državni organ, v okviru katerega se izvaja kazenski pregon v imenu države. V okviru delitve oblasti se šteje za del izvršilne oblasti, in to tako s funkcionalnega kot tudi organizacijskega vidika. Za položaj tožilstva je namreč značilno, da stoji navadno nekoliko ob strani in je rahleje povezano s hierarhično piramido organizacije izvršilne oblasti, zato ima v okviru le-te tožilstvo lastnost samostojnega organa.

Ustava RS izrecno ne opredeljuje položaja državnega tožilca, temveč le njegovo temeljno funkcijo in nezdružljivost te funkcije. Funkcija je opredeljena v 135. členu Ustave RS, po katerem državni tožilec vlaga in zastopa kazenske obtožbe in ima druge z zakonom določene pristojnosti. Ostale funkcije in dejavnosti, ki niso združljive s funkcijo državnega tožilca, pa so prepuščene zakonu. (136. člen ustave)

Zakon o državnem tožilstvu ureja celotno državno tožilstvo. Ureja predvsem položaj državnega tožilca in organizacijo državnih tožilstev kot tistih državnih organov, v okviru katerih izvajajo svojo funkcijo državni tožilci. Temeljni okvir in podlago za položaj in delo državnega tožilca pomeni določba, po kateri državni tožilec opravlja svoje naloge na podlagi ustave in zakona (načelo zakonitosti).

Državne tožilce imenuje Vlada Republike Slovenije na predlog Ministrstva za pravosodje, generalnega javnega tožilca pa imenuje Državni zbor na predlog vlade za dobo šestih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

Položaj državnih tožilcev glede tožilske službe je v veliki meri podoben položaju sodnikov, saj tudi zanje veljajo načela trajnosti funkcije, napredovanja in podobno. Seveda pa zanje ne veljajo načela, ki so lastna samo sodnikom zaradi neodvisne funkcije, ki jo ti opravljajo (npr. načelo nepremakljivosti). (Grad v: Kaučič et. al, 1999, str. 193, 194)

Tako kot sodniki tudi državni tožilci uživajo imuniteto, ki pa je izključno procesna in poklicna in urejena le na zakonski ravni. V povezavi z njo pa se smiselno uporabljajo tudi določbe Zakona o kazenskem postopku ter druga zakonodaja.

3.7.1 Zakonska ureditev

Zakon o državnem tožilstvu ureja imuniteto v 50. členu zakona, ki določa:

»Državni tožilec ne sme biti priprt v kazenskem postopku, ki je uveden proti njemu in zaradi suma kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju funkcije državnega tožilca, brez poprejšnjega dovoljenja senata treh sodnikov pristojnega višjega sodišča.«

Poklicna imuniteta državnih tožilcev je torej zgolj procesna in relativna, nanaša pa se samo na pripor. V teh primerih torej ne gre za izključitev kazenske odgovornosti in tudi ne za odložitev kazenskega postopka, temveč le za izključitev pripora za kaznivo dejanje, storjeno pri opravljanju njegove funkcije, brez poprejšnjega dovoljenja.

Zakon določa tudi posebno obliko materialne imunitete za mnenja, ki jih je dal državni tožilec pri delu v zadevi, ki jo je obravnaval, ki je sicer absolutna, vendar ga varuje le pred disciplinsko odgovornostjo. (Kaučič, 1999, str. 351, 352) Določena je v 2. odstavku 42. členu Zakona o državnem tožilstvu, ki se glasi:

»Državnega tožilca ni mogoče klicati na disciplinsko odgovornost za mnenja, ki jih je dal pri delu v zadevi, ki jo je obravnaval.«

Ob tem je treba opozoriti, da je iz te določbe izvzet generalni državni tožilec.

3.7.2 Podzakonska ureditev

V sklopu državnega tožilstva je posebej urejena imuniteta članov Državnotožilskega sveta. Državnotožilski svet je organ znotraj državnega tožilstva, ki se ukvarja predvsem s kadrovskimi vprašanji (odloča o imenovanjih, napredovanjih, primernosti kandidatov, itd.). Sestavljen je iz sedmih članov. Generalni državni tožilec in njegov namestnik sta člana sveta po položaju, enega člana sveta pa imenuje pravosodni minister izmed vodij okrožnih državnih tožilstev. Ostali člani so voljeni na volitvah med državnimi tožilci, ki nimajo vodstvenih položajev. (ZDT, 20. člen) Mandat članov sveta traja 5 let.

Državnotožilski svet je sprejel poslovnik, s katerim ureja način svojega dela ter druga vprašanja, pomembna za svoje delo. V 10. členu pa Poslovnik državnotožilskega sveta določa, da član sveta ni kazensko niti disciplinsko odgovoren za mnenje ali glas, ki ga je izrekel na sejah sveta.

3.8 IMUNITETA NOTARJEV

Notariat se šteje za posebno javno službo, ki jo opravljajo notarji. Za razliko od odvetništva je torej notariat javna služba, ki so ji zato zaupana javna pooblastila. V

skladu s tem so notarji osebe javnega zaupanja, ki so pooblašene za sestavljanje verodostojnih pravnih listin o pravnih poslih, izjavah volje itd.

Ustava določa, da je notariat javna služba, vso ostalo ureditev notariata pa v celoti prepušča zakonu. (Ustava RS, 137. člen)

Notariat je urejen z Zakonom o notariatu, ki ureja tako položaj notariata kot tudi način notarskega poslovanja.

Notarja imenuje na notarsko mesto minister za pravosodje, in sicer na predlog Notarske zbornice Slovenije. Zakon natančno predpisuje pogoje za imenovanje notarja. Ob ostalih pogojih (diploma pravne fakultete, opravljen pravniški državni izpit ipd.) predpisuje ustrezno prakso, kot poseben pogoj pa postavlja zahtevo, da je vreden javnega zaupanja za opravljanje notariata. Zaradi pomena notariata zakon določa, da je z notariatom nezdržljivo opravljanje odvetništva ali katerekoli druge plačane službe ali funkcije. S funkcijo notarja pa je povezana tudi vrsta dolžnosti notarja, zlasti poklicna molčečnost. Položaj notarja je varovan na različne načine. (Grad v: Kaučič et al., 1999, str. 196) Med te načine pa se uvršča tudi imuniteta.

3.8.1 Zakonska ureditev

Imuniteta je urejena z Zakonom o notariatu, ki v 27. členu določa:

»Notar ne sme biti priprt v kazenskem postopku, ki je uveden proti njemu zaradi suma kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju notariata, brez poprejšnjega dovoljenja senata treh sodnikov višjega sodišča, na območju katerega se vodi postopek.

O odreditvi pripora sodišče obvesti notarsko zbornico Slovenije.«

Imuniteta je urejena enako kot pri državnih tožilcih (poklicna imuniteta, ki je zgolj procesna in relativna), s to razliko, da mora o priporu notarja sodišče obvestiti Notarsko zbornico Slovenije, ki ima vrsto pomembnih dolžnosti in pooblastil, med drugim pa opravlja tudi neposredni nadzor nad poslovanjem notarjev, katerih članstvo v zbornici je obvezno.

Na tem mestu velja omeniti tudi posebne omejitve pri preiskavi notarske pisarne (preiskava je dovoljena samo na podlagi odredbe pristojnega sodišča, in sicer samo glede spisov in predmetov, ki so izrecno navedeni v odredbi; pri preiskavi mora biti navzoč predstavnik notarske zbornice), čeprav v ožjem pomenu ne sodijo v institut imunitete. (Kaučič, 1999, str. 352)

Namen takega posebnega varstva, ki presega siceršnje okvire ustavne pravice do nedotakljivosti stanovanja, ni v posebnem varstvu notarja, temveč v varstvu osebnih podatkov, ki jih ima notar o svojih strankah. (Grad v Kaučič et al., 1999, str. 195)

Pri imuniteti notarjev pa se enako kot pri državnih tožilcih, sodnikih, državnih svetnikih in poslancih smiselno uporabljajo določbe Zakona o kazenskem postopku, ter posredno tudi določbe Kazenskega zakonika.

3.9 ODVETNIŠKA IMUNITETA

Odvetništvo je posebna služba, ki zagotavlja poklicno strokovno zastopanje pravnih in fizičnih oseb v postopkih pred sodišči in drugimi državnimi organi kot tudi druge oblike pravne pomoči.

Po Ustavi RS se šteje odvetništvo za samostojno in neodvisno službo, ki je del pravosodja. (Ustava RS, 137. člen) Odvetništvo je samostojna služba, ker ni podrejeno nobenemu državnemu organu. Hkrati je tudi neodvisna služba, ker je pri svojem delovanju vezana le na poštenost, neodvisnost, strokovnost in skrbnost v zastopanju strank v mejah svojega pooblastila. Odvetništvo zagotavlja potrebno pomoč pri uresničevanju ustavne pravice do pritožbe (Ustava RS, 25. člen) in pravico do obrambe v kazenskem postopku (Ustava RS, 29. člen).

Položaj odvetništva in odvetnikov ter način njihovega delovanja ureja Zakon o odvetništvu. Po zakonu je v skladu z ustavo odvetništvo kot del pravosodja samostojna in neodvisna služba, ki jo opravljajo odvetniki kot svoboden poklic. V tem okviru odvetnik pravno svetuje, zastopa in zagovarja stranke pred sodišči in drugimi državnimi organi, sestavlja listine in zastopa stranke v njihovih pravnih razmerjih.

Pravico opravljati svoj poklic pridobi odvetnik z vpisom v imenik odvetnikov. Pri svojem delu je odvetnik samostojen in neodvisen. (Grad v: Kaučič et al., 1999, str. 195) To samostojnost in neodvisnost pa mu zagotavlja med drugim tudi imuniteta, ki je urejena v Zakonu o odvetništvu.

3.9.1 Zakonska ureditev

V Zakonu o odvetništvu je imuniteta urejena v 7. členu ki pravi:

»Odvetnik ne sme biti priprt v kazenskem postopku, ki je uveden proti njemu zaradi suma kaznivega dejanja, storjenega pri opravljanju odvetniškega poklica, brez poprejšnjega dovoljenja senata treh sodnikov sodišča druge stopnje, ustanovljenega za območje sodišča prve stopnje, pri katerem se vodi postopek.

O odreditvi pripora sodišče obvesti Odvetniško zbornico Slovenije.«

Iz navedenega lahko ugotovimo, da je imuniteta odvetnikov poklicna, ter tako kot pri državnih tožilcih in notarjih, zgolj procesna in relativna, nanaša pa se na pripor. Ob primerjavi te zakonske ureditve s prejšnjima dvema (ZDT, ZN) opazimo razliko samo pri organu, ki odloča o dovoljenju za pripor, ki je v tem primeru sodišče druge stopnje, ustanovljeno za območje prve stopnje, pri katerem se vodi postopek.

Sodišče pa mora o odreditvi pripora obvestiti Odvetniško zbornico Slovenije, v katero se obvezno združujejo vsi odvetniki s celotnega območja Slovenije.

Enako kot pri notarjih pa je tudi preiskava odvetniške pisarne dovoljena samo pod posebnimi pogoji, ki jih določa zakon (dovolitev preiskave samo na podlagi odredbe in samo glede spisov in predmetov, ki so izrecno navedeni v odredbi; pri preiskavi mora biti navzoč predstavnik odvetniške zbornice Slovenije).

Smiselno pa se za odvetniško imuniteto, enako kot pri ostalih vrstah obravnavanih imunitet v tej nalogi, uporabljajo tudi določbe Zakona o kazenskem postopku.

4 PRIMERJALNA ANALIZA

Primerjalno analizo ustavne ureditve imunitete v Republiki Sloveniji sem razdelil v dve tabeli. V prvi tabeli so nosilci imunitet, ki jo imajo določeno že po Ustavi RS, v drugi pa so nosilci imunitete, ki imajo to urejeno le na podlagi zakona, a je glede na njihov ustavnopravni položaj, kot sem to podrobneje razložil že v prejšnjih poglavjih diplomske naloge, smiselna.

Tabela 1: Nosilci imunitete po Ustavi RS

	Poslanci	Člani Državnega sveta	Ustavni sodniki	Sodniki
Ustavna ureditev	Ustava ureja imuniteto v 83. členu.	Ustava ureja imuniteto v 100. členu.	Ustava ureja imuniteto v 167. členu.	Ustava ureja imuniteto v 134. členu.
Zakonska ureditev	Zakon o poslancih*	Zakon o državnem svetu *	Zakon o ustavnem sodišču*	Zakon o sodniški službi*
Podzakonska ureditev	Poslovnik Državnega zbora	Poslovnik Državnega sveta	Poslovnik Državnega zbora (smiselno), Poslovnik ustavnega sodišča	Poslovnik Državnega zbora (smiselno)
Vrsta imunitete	- poklicna - nepoklicna	- poklicna, - nepoklicna	- poklicna, - nepoklicna	- poklicna

Vir: lasten

* Pri zakonski ureditvi je treba omeniti tudi Zakon o kazenskem postopku, Kazenski zakonik, idr. , katerih nekatere določbe se posredno ali neposredno nanašajo na postopke v zvezi z imuniteto pri vseh nosilcih imunitet.

Tabela 2: Nosilci imunitete po zakonu

	Varuh človekovih pravic	Državni tožilci	Notarji	Odvetniki
Ustavna ureditev	/	/	/	/
Zakonska ureditev	Zakon o varuhu	Zakon o državnem	Zakon o notariatu	Zakon o odvetništvu

	človekovih pravic	tožilstvu		
Podzakonska ureditev	Poslovnik Državnega zbor (smiselno)	Poslovnik državnotožilskega sveta*	/	/
Vrsta imunitete	- poklicna	- poklicna*	- poklicna*	- poklicna*

Vir: lasten

* Ob tem je treba ponovno poudariti, da je poklicna imuniteta državnih tožilcev, notarjev in odvetnikov zgolj procesna in relativna, nanaša pa se samo na pripor. (Kaučič, 1999, str. 352)

5 ZAKLJUČEK

Imuniteta je pravica oziroma privilegij posameznika, da je izvzet iz uporabe posameznih pravnih predpisov. Z njo opredeljujemo pravno nedotakljivost in neodgovornost določenih oseb za nekatera dejanja.

Imuniteta se je tekom zgodovine uveljavila na različnih področjih (npr. poslanska imuniteta, diplomatska imuniteta, sodniška imuniteta). Razvoj imunitete, posebej pa poslanske imunitete, časovno sovpada z razvojem parlamentov in s krepitvijo njihovih vlog v evropskih državah.

Tudi v bivši skupni državi Jugoslaviji smo imeli urejen institut imunitete za člane predstavniških organov, sodnike in ustavne sodnike tako na zvezni (zvezna ustava) kot na državni ravni (državna ustava in zakonodaja).

23. decembra 1991 je novonastala država Republika Slovenija, natančneje Državni zbor, sprejel najvišji pravni akt v državi, Ustavo Republike Slovenije. V njej so urejena vsa pomembnejša področja, ki zagotavljajo delovanje neke moderne demokratične, suverene države in družbe. Med najpomembnejša področja zagotovo spada ureditev temeljnih človekovih pravic in svoboščin ter pravna ureditev državne organizacije. Prav ustavna ureditev položaja državnih organov in njihovih pristojnosti daje legitimetno in legalno podlago za njihove posege v sfero državljana in avtonomnih družbenih subjektov.

Ustava RS je z določbami pri ureditvi določenih organov določila, da nekatere nosilce javnih funkcij in drugih funkcij pri njihovem delu varuje tudi imuniteta.

Po naši ustavni ureditvi imuniteto uživajo poslanci Državnega zbora, člani Državnega sveta, sodniki Ustavnega sodišča Republike Slovenije in sodniki. Čeprav ustava za nekatere nosilce javnih in drugih funkcij ni predvidela imunitete, nekateri področni zakoni urejajo imuniteto v nekoliko ožjem obsegu tudi osebam, ki ne opravljajo politične, temveč strokovno funkcijo. Glede na naravo njihove funkcije in ustavni položaj je imuniteta smiselna. Med te spadajo institut Varuha človekovih pravic in temeljnih svoboščin, državni tožilci, notarji in odvetniki.

Poslanci Državnega zbora, člani Državnega sveta in ustavni sodniki uživajo tako poklicno kot nepoklicno imuniteto. Pri tem je poklicna imuniteta tudi materialna in absolutna, nepoklicna imuniteta (tudi procesna ali formalna) pa je relativna.

Sodniki uživajo enako vrsto imunitete, le da njim ni priznana nepoklicna imuniteta, kajti njihova odsotnost praviloma bistveno ne vpliva na delo sodišča. Imuniteta navedenih nosilcev je podrobneje urejena tudi na zakonski in podzakonski ravni.

Varuh človekov pravic in temeljnih svoboščin (ter tudi njegov namestnik), državni tožilci, notarji in odvetniki uživajo imuniteto v ožjem obsegu. Varuh človekovih pravic uživa zgolj poklicno imuniteto, ki je materialna, absolutna, procesna in relativna. Poklicna imuniteta državnih tožilcev, notarjev in odvetnikov pa je zgolj procesna in relativna. Procesna imuniteta dane nosilce varuje le pred priporom, ne pa tudi pred kazenskim postopkom, in je urejena le na zakonski ravni, z izjemo varuha človekovih pravic, za katerega veljajo tudi določbe Poslovnika Državnega zbora (podzakonska raven) za postopek v zvezi z imuniteto poslancev.

VIRI

1. Literatura:

- BELE Ivan. Pravosodni sistem. Nova ustavna ureditev Slovenije. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1992, str. 209 – 216
- CERAR Miro. Imuniteta poslancev. Pravna praksa. 1993, let. 12, št. 8, Gospodarski vestnik, Ljubljana, str. 17 – 19
- CERAR Miro. Imuniteta poslancev (s posebnim ozirom na pravno ureditev v Sloveniji). Zbornik znanstvenih razprav. 1994, let. 54, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, str. 57 – 79
- GRAD Franc. Parlament in vlada. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2000
- GRGIČ Tomo. Nekatera vprašanja v zvezi z imuniteto. Pravosodni bilten. 1993, let. 14, št. 3/4, Ministrstvo za pravosodje, Ljubljana, str. 5 – 13
- KAUČIČ Igor. Imuniteta poslancev. Teorija in praksa. 1995, let. 32, št. 1/2, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, str. 52 – 68
- KAUČIČ Igor, RIBIČIČ Ciril, GRAD Franc, KRISTAN Ivan. Državna ureditev Slovenije. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1999
- KAUČIČ Igor. Omejitev ali odprava poslanske imunitete. Javna uprava. 2005, let. 41, št. 2/3, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, str. 435 – 451
- KAUČIČ Igor. Spremembe položaja in volitev sodnikov Ustavnega sodišča. Podjetje in delo. 2007, let. 33, št. 6/7, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, str. 1013 – 1024
- KOCJANČIČ Rudi, RIBIČIČ Ciril, GRAD Franc, KAUČIČ Igor. Ustavno pravo Slovenije. Visoka upravna šola, 2003
- MAVČIČ Arne. Zakon o ustavnem sodišču s pojasnili. Nova revija, Ljubljana, 2000
- ŠTURM Lovro. Komentar Ustave Republike Slovenije. Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana, 2002
- UDE Lojze. Sodstvo (o novi organizaciji pravosodja). Podjetje in delo. 1993, let. 19, št. 5/6, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, str. 710 – 722
- VILFAN Sergej. Pravna zgodovina slovencev. Slovenska matica, Ljubljana, 1961

2. Pravni viri

- Ustava Federativne ljudske republike Jugoslavije. Uradni list FLRJ, št. 10/II, 1946
- Ustava Ljudske republike Slovenije. Uradni list LRS, št. 4.A, 1947
- Ustava Socialistične federativne republike Jugoslavije. Časopisni zavod Uradni list, 1974
- Ustava Socialistične republike Slovenije. Dopisna delavska univerza, Ljubljana 1974
- Ustava Republike Slovenije. Ur. list RS, št. 33I/1991-I, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006
- Zakon o poslancih. Ur. list RS, št. 48/1992, 15/1994-ZUstS, 19/1994-ZSS, 44/1994 Odl.US: U-I-135/92-29, 20/1998 Odl.US: U-I-283/94, 15/2003-

- ZZPOFPR, 123/2004, 24/2005-UPB1, 90/2005, 112/2005-UPB2, 20/2006-ZNOJF-1, 109/2008
- Zakon o državnem svetu. Ur. list RS, št. 44/1992, 11/2003 Skl.US: U-I-417/02-7, 73/2003 Odl.US: U-I-346/02-13, 76/2005, 100/2005-UPB1
 - Zakon o ustavnem sodišču. Ur. list RS, št. 15/1994, 64/2001-ZPKSMS, 51/2007, 64/2007-UPB1, 108/2007 Skl.US: U-I-259/07-10
 - Zakon o sodniški službi. Ur. list RS, št. 19/1994, 8/1996, 24/1998, 45/1999 Skl.US: U-I-144/95, 101/1999 Odl.US: U-I-175/97, 48/2001, 67/2002, 105/2002 Odl.US: U-I-202/99-20, 2/2004-ZPKor, 71/2004, 23/2005-UPB1, 47/2005 Odl.US: U-I-198/03-25, 17/2006, 27/2006 Skl.US: U-I-60/06-12, 41/2006-UPB2, 127/2006, 1/2007 Odl.US: U-I-60/06-200, U-I-214/06-22, U-I-228/06-16, 27/2007-UPB3, 57/2007, 94/2007-UPB4, 120/2008 Odl.US: U-I-159/08-18
 - Zakon o računskem sodišču. Ur. list RS, št. 11/2001, 20/2006-ZNOJF-1
 - Zakon o varuhu človekovih pravic. Ur. list RS, št. 71/1993 (15/1994 popr.), 56/2002-ZJU
 - Zakon o državnem tožilstvu. Ur. list RS, št. 63/1994, 59/1999, 56/2002-ZJU, 105/2002 Odl.US: U-I-202/99-20, 110/2002, 14/2003-UPB1, 17/2006 (20/2006 popr.), 20/2006-ZNOMCMO, 20/2006-ZNOJF-1, 50/2006-UPB2, 1/2007 Odl.US: U-I-60/06-200, U-I-214/06-22, U-I-228/06-16, 14/2007, 34/2007-UPB3, 40/2007, 57/2007, 62/2007-UPB4, 94/2007-UPB5
 - Zakon o notariatu. Ur. list RS, št. 13/1994, 48/1994, 82/1994, 41/1995 Odl.US: U-I-344/94-19, 1/1999 Odl.US: U-I-125/95, 83/2001-OZ, 73/2004, 23/2005-UPB1, 98/2005, 4/2006-UPB2, 17/2006-ZIZ-C, 115/2006, 2/2007-UPB3, 33/2007-ZSReg-B, 45/2008
 - Zakon o odvetništvu. Ur. list RS, št. 18/1993, 24/1996 Odl.US: U-I-201/93-19, 24/2001, 48/2001 Odl.US: U-I-371/98-34, 111/2005 Odl.US: U-I-212-03-14, 54/2008
 - Zakon o kazenskem postopku. Ur. list RS, št. 63/1994 (70/1994 popr.), 25/1996 Odl.US: U-I-18/93, 39/1996 Odl.US: U-I-33/95-12, 5/1998 Odl.US: U-I-25/95, 49/1998-ZPol (66/1998 popr.), 72/1998, 6/1999, 42/2000 Odl.US: U I 282/99, 66/2000, 111/2001, 32/2002 Odl.US: U-I-92/96-27, 3/2003 Odl.US: U-I-204/99-22, 21/2003 Odl.US: U-I-190/00-11, 44/2003 Odl.US: U-I-149/99-15, 56/2003, 92/2003 Odl.US: U-I-319/00-21, 114/2003 Odl.US: U-I-426/02, Up-546/01-21, 116/2003-UPB1, 43/2004, 68/2004 Odl.US: U-I-296/02, 83/2004 Odl.US: Up-729/03, U-I-187/04, 96/2004-UPB2, 101/2005, 8/2006-UPB3, 14/2007, 32/2007-UPB4, 102/2007-ZSKZDČEU, 21/2008 Odl.US: U-I-96/06-13, 23/2008-ZBPP-B, 65/2008 Odl.US: U-I-328/04-22, 68/2008, 89/2008 Odl.US: U-I-25/07-43
 - Kazenski zakonik. Ur. list RS, št. 55/2008 (66/2008 popr.)
 - Poslovni Državnega zbora Republike Slovenije. Ur. list RS, št. 35/2002, 60/2004, 64/2007, 92/2007-UPB1
 - Poslovnik Državnega sveta. Ur. list RS, št. 70/2008
 - Poslovnik Ustavnega sodišča. Ur. list RS, št. 86/2007
 - Poslovnik Državnotožilskega sveta. Ur. list RS, št. 34/2003
 - Odločba ustavnega sodišča U-I-319/97 z dne 2.4.98

3. Viri z interneta

- Kovryzhenko et al., Immunities of the elected individuals and corruption: national legislation, european practice, and proposals for improvement. URL=«http://www.parlament.org.ua/upload/docs/UPAC_Immunities_eng.pdf«, junij 2008
- PULLIAM Gladys, Magistrate for the County of Culpeper, Virginia, Petitioner, v. Richmond R. ALLEN and Jesse W. Nicholson. URL=«<http://altlaw.org/v1/cases/401581>«, maj 1984

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Nosilci imunitete po Ustavi RS	36
Tabela 2: Nosilci imunitete po zakonu	36

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA IN NAVEDBA LEKTORJA

Študent Silvo Narobe izjavljam, da sem avtor danega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvomizr. prof. dr. Rudija Kocjančiča.

Dovoljujem objavo diplomskega dela v pdf obliki na internetnih straneh v skladu s pravili Fakultete za upravo.

Diplomsko delo je lektorirala Alenka Lobnik Zorko.

Domžale, 30.04.2009

Silvo NAROBÉ